

«ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ՉԷ»

Եւրախորհուրդի խորհրդա-րանական վեհաժողովի (ԵՆԽՎ) նախագահ Ռենէ վան Տեր Լինդէն Յուլիս 4-ին Հայաստանի Ազգային ժողովէն ներս իր ունեցած հանդիպումներու աւարտին լրագրողներու հետ հանդիպման ընթացքին յայտարարեց, որ Եւրոպայի խորհուրդը լրջօրէն պիտի ուսումնասիրէ Հայաստանի մէջ քաղաքական բանտարկեալներու առկայութեան հարցը:

Ի պատասխան այն հարցին, թէ տեղեակ է արդեօք, որ որոշ ուժերու գնահատմամբ, նախկին արտաքին գործոց նախարար Ալեքսանդր Արզումանեան, ազատամարտիկներ ժիրայր Սէֆիլեան եւ վարդան Մալխասեան քաղաքական բանտարկեալներ են, ԵՆԽՎ-ի նախագահը պատասխանեց. - «Պարտադիր պայման է, որ եթէ երկիրը կ'իրականացնէ իր Եւրախորհուրդի առջեւ ստանձնած պարտաւորութիւնները, այդ պարագային քաղաքական բանտարկեալներու գոյութիւնը ընդունելի չէ: Եւրոպայի խորհուրդը, անշուշտ, կ'զբաղուի այդ հարցով: Անշուշտ, պէտք է լրջօրէն ուսումնասիրի այս հարցը»:

«Հայաստանը Եւրոպայի խորհուրդի լիարժէք անդամ է եւ յանձնառու է կատարել այն պարտաւորութիւնները, որոնք ստանձնած է: Հայաստան կը գտնուի հսկողութեան փուլին մէջ: Այս շատ օգտակար է յանձնառութիւնները կատարելու գործընթացի ընթացքին: պատիժի տեսակ չէ, այլ աջակցութիւն», - շեշտեց ԵՆԽՎ նախագահ Ռենէ վան Տեր Լինդէն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԾՐԱԳՐԱԾ ԵՆ ՓԱԿԵԼ «ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ» ՌԱՏԻՈԿԱՅԱՆԸ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆՇՈՒՄՆԵՐԸ ՅԱԶՈՂԵՑԱՆ ԿԱՆԽԵԼ ԿՏԱՆԳԸ

Անցեալ շաբթուայ ընթացքին Հայաստանի կառավարութիւնը Ազգային ժողովի քննարկման ներկայացուց երկու օրինագիծ, որոնք, քաղաքական շրջանակներու կարծիքով, թաքուն նպատակ կը հետապնդեն՝ դադրեցնելու Ամերիկեան կառավարութեան կողմէ ֆինասաւորուող «Ազատութիւն» ռատիոկայանի վերասփռումը Հայաստանի Հանրային ռատիոյ միջոցաւ:

«Պետական տուրքի մասին» եւ «Հեռուստատեսութեան եւ ռատիոյ մասին» ՀՀ օրէնքներուն մէջ առաջարկուող փոփոխութիւնները խորհրդանախնին կողմէ ընդունուելու պարագային, կրնան փակել Հայաստանի մէջ գործող վերջին անկախ գանգոլաձայնի լրատուութեան միջոցը: Այս իսկ պատճառով Հայաստանի սահմաններէն ներս եւ դուրս հարցը ստացաւ հրատապ բնոյթ եւ ներքին ու արտաքին ճնշումները յաջողեցան կանխել օրէնքներու ընդունումը:

Արդարեւ, Յուլիս 29-ին օրինագիծերը առաջին ընթացքում ընդունուեցան 79 կողմ, 16 դէմ եւ 1 ձեռնպահ ձայներով:

Բացի «Ժառանգութիւն» եւ «Օրինաց Երկիր» խմբակցութիւններէն, դէմ քուէարկեցին նաեւ անկախ պատգամաւորներ Վիկտոր Դաւլաբեան, Խաչատուր Սուքիասեան եւ Մարտուն Գրիգորեան: Օրինագիծերուն ի նպաստ քուէարկեցին իշխանական երեք կուսակցութիւններու՝ Հանրապետականի, Դաշնակցութեան եւ Բարգաւաճ Հայաստանի անդամ պատգամաւորները:

Օրէնքները վերջնական ըն-

Ի պաշտպանութիւն «Ազատութիւն» ռատիոկայանի, Երեւանի մէջ տեղի ունեցած ցոյցի ընթացքին կը պարգուէին նաեւ Բաղդասարեան քանդակաւորներ՝ Բարաչանեանի, Արզումանեանի, Սէֆիլեանի եւ Մալխասեանի նկարները

դունուելու համար անհրաժեշտ էր երկրորդ քուէարկութիւն մը, որ տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, Յուլիս 30-ին: Անհրաժեշտ էր ճշտագամաւորի ներկայութիւն: Սակայն, քուէարկութեան մասնակցեցան միայն ճշտագամաւորներ, որոնցմէ ճշտագամաւորներու կողմ, երկուքը՝ ձեռնպահ: Ընդդիմութիւնը չմասնակցեցաւ քուէարկութեան ու այսպիսով կարելի եղաւ առայժմ կանխել «Ազատութիւն» ռատիոկայանին սպառնացող վտանգը:

Մինչ խորհրդարանէն ներս տեղի կ'ունենային նման զարգացումներ, ներքին եւ արտաքին

ճակատներու վրայ բարձրացաւ բողոքի լայն ալիք՝ Հայաստանի մէջ ազատութիւնները աւելի եւս սահմանափակելու ձգտող, իշխանութիւններու նոր քայլերուն դէմ:

«Այլընտրանք» հասարակական կազմակերպութիւնը Ուրբաթ, Յուլիս 29-ին Երեւանի մէջ կազմակերպեց բողոքի ցոյց՝ ի պաշտպանութիւն «Ազատութիւն» ռատիոկայանի: Ցոյցի ընթացքին բարձրախօսներով կը հնչէր «Ազատութիւն» ռատիոկայանի երեկո-

Մարտ Էջ 4

ՍԿԱԱԲ ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻ ՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՂԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկուշաբթի, Յուլիս 2-ին Պոլսոյ մէջ սկսաւ «Ակօս» թերթի խմբագրապետ Հրանդ Տինքի սպանութեան դատական գործը: Դատարանը առաջին հերթին իր համաձայնութիւնը տուաւ ընդլայնելու հետաքննութեան շրջանակները, քննարկելու համար պաշտօնեաներու անփութութեան վերաբերեալ մեղադրանքները:

12 ժամ տեւող լսումներէ ետք, դատարանը ազատ արձակեց 18 կասկածեալներէն 4-ին, յետաձգելով դաւաճական դատավարութիւնը մինչեւ Հոկտեմբերի 1-ը:

«Իսթանպուլի եւ Տրապիզոնի ոստիկանութիւնը պատասխանատու է չափազանց լուրջ սխալներու եւ գրեթէ միտումնաւոր անփութութեան համար», - «Ֆրանսիկրես» լրատու գործակալութեան ըսած է Տինքի ընտանիքի փաստաբան Էրզին

Չինմէն:

Գլխաւոր կասկածեալներէն երկուքը՝ Եսայի Հայեալ եւ Էրհան Թունջէլ յայտնած են, որ աշխատած են թրքական անվտանգութեան մարմիններու համար:

«Ատշիէյթըտ փրես» լրատու գործակալութեան վկայութեամբ՝ Թունջէլ, որ կը կասկածուի Տինքի սպանութիւնը կազմակերպելու մէջ, ենթադրաբար դատարանին ըսած է, որ ոստիկանութիւնը իրեն վճարած է տեղեկութիւններ տրամադրելու դիմաց:

Դատարանը որոշած է պահանջել ոստիկանութենէն Թունջէլի հեռախօսագրանցներու ցուցակը:

Նոյն գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ, որ անմիջական ապացոյցներ չկան այն մասին, որ ոստիկանութեան կամ կառավարութեան ունեւ պաշտօնեայ մասնակցած է Տինքի սպանութեան:

ՍԴՅԿ ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ԴԻՄԷ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ՔՈՆՏԱԼԻԶԱ ՌԱՅՍԻՆ

Հայ Ամերիկեան խորհուրդը Յուլիս 2-ին նամակով մը դիմած է Միացեալ Նահանգներու Պետական քարտուղար Քոնտալիզա Ռայսին, պահանջելով ամերիկեան կառավարութեան ազդու միջամտութիւնը՝ կանխելու համար «Ազատութիւն» ռատիոկայանին սպառնացող վտանգը:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Տնփնակարութեան տակ գործող քաղաքական մարմինը իր նամակին մէջ խոր մտահոգութիւնը կը յայտնէ Հայաստանի խորհրդարանէն ներս այժմ քննարկուող եւ գանգոլաձայն փութումներու վերաբերող օրինագիծերու հաւանական ընդունման կապակցութեամբ:

«Մենք համոզուած ենք որ, Հայաստանի իշխանութիւններու հիմնական նպատակն է գործնականօրէն փակել «Ազատ Եւրոպա-Ազատութիւն ռատիոն», որ ներ-

կայիս կը հանդիսանայ Հայաստանի մէջ սփռուող միակ իսկապէս անկախ լուրերու աղբիւրը», - ըսուած է նամակին մէջ:

«Ա1+» եւ «Նոյեան Տապան» հեռատեսիլի ալիքներու փակումէն ետք, շուրջ հինգ տարիներ առաջ, Հայաստանի իշխանութիւնները իրենց ամբողջական հսկողութեան տակ առին գանգոլաձայնի լրատուութեան բոլոր միջոցները, ի բացառեալ «Ազատութիւն» ռատիոկայանին, որ դարձաւ այլընտրանքային տեղեկատուութեան միակ աղբիւրը: Եթէ իշխանութիւնները յաջողին եթերագրել «Ազատութիւն» ռատիոկայանը, այդ քայլը աղետալի ազդեցութիւն պիտի ունենայ երկրի քաղաքական ամբողջ միջոցաւորութիւն վրայ»:

Նամակին մէջ նաեւ ըսուած է . «Մենք համոզուած ենք որ,

Մարտ Էջ 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

**ԵԿԵԼ Ե ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ
ՇԱՐՑԸ ԿԱՐԳԱԴՐԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԸ**

Միջազգային հանրութիւնը կրկին անգամ սկսել է ցոյց տալ, թէ եկել է Լեռնային Ղարաբաղի հարցը կարգաւորելու ժամանակը: Իհարկէ, սուրճալ ժամանակահատուածը պատահական չէ ընտրուած:

Սերժ Սարգսեանն իր համար ապահովել է խորհրդարանական կատարած մեծամասնութիւն եւ ուզում է դառնալ նախագահ: Ռոբերտ Բոչարեանն ուզում է հանգիստ հեռանալ նախագահի պաշտօնից եւ զբաղւոյնէ մէկ ուրիշ, բայց բաւական ծանրակշիռ պաշտօն: Այս ամէնի համար վերը նշուած զոյգին անհրաժեշտ է պահպանել իշխանութիւնը:

Եւ ուրեմն, եթէ այս իրավիճակին նայում ենք միջազգային հանրութեան տեսանկիւնից, որը ուզում է լուծել Ղարաբաղի հարցը, պահ է իրաւապահ իրաւունքն է: Այս պահը անգամ երկար նախապատրաստուել է 2005 թուականի սահմանադրական հանրաքուէով: Եւ ուրեմն, միջազգային հանրութեան ուղերձը Ռոբերտ Բոչարեանին հետեւեալն է. եթէ ուզում ես հանգիստ հեռանալ, ստորագրիր Ղարաբաղի հարցի կարգաւորման թղթի տակ: Սերժ Սարգսեանին նոյն միջազգային հանրութիւնն ասում է. եթէ ուզում ես նախագահ դառնալ, դարձիւր Բոչարեանի ստորագրածի երաշխաւորը:

Թուում է, թէ Բոչարեան-Սարգսեան զոյգի համար անելանելի վիճակ է: Բայց նման վիճակներ յաճախ են եղել, ու նրանք այդ վիճակներից դուրս են եկել: Դա, իհարկէ, մեզ միշտ զարմացրել է, բայց հիմա զարմանալու բան չկայ: Ամէն ինչ պարզ է դառնում, երբ հետահայեաց վերլուծում են Բոչարեան-Սարգսեան զոյգի անհատական արկածները վերջին տասը տարիներին: Իսկ այդ ուսումնասիրութիւնը ցոյց է տալիս, որ ամէն անգամ, երբ որ այս զոյգը յայտնուում է ճգնաժամում, նրանց օգնութեան է հասնում Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը: Այս թեմայով մենք շատ ենք գրել եւ էլի մէկ նախադասութեամբ արձանագրենք, որ 1998 թուականից ի վեր ԼՂ հարցում Հայաստանի վարած քաղաքականութիւնն ուղղակի ձեռնտու է եղել Ատրպէյճանին եւ սպասարկել է նրա շահերը: Եւ բնականաբար, ամէն անգամ, երբ Ալիեւը զգացել է, որ միջազգային հանրութիւնը Բոչարեանին անկիւն է քաշել, ինքն իր վրայ է վերցրել բանակցային գործընթացի տապալման պատասխանատուութիւնը:

Մենք արդէն ասել ենք, որ ԼՂ հարցի կարգաւորման ճգնաժամն Ատրպէյճանին հնարավորութիւն տուեց միջազգային ատենաներում ընդունել տասնեակներով հակահայկական փաստաթղթեր, որտեղ Հայաստանը մեղադրուում է օկուպացիայի (այդ թուում՝ Լեռնային Ղարաբաղի), էթնիկ զտումների մէջ, տասնեակ փաստաթղթերում Ղարաբաղը ճանաչուել է որպէս Ատրպէյճանի անբաժանելի մաս, հարցի կարգաւորման սկզբունք է համարուել Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը: ԼՂ հարցի կարգաւորումն Ատրպէյճանն օգտագործել է Հայաստանը տնտեսապէս մեկուսացնելու համար: Հիմա արդէն ԼՂ հարցի չկարգաւորուած այսօրուայ վիճակը Ատրպէյճանին հարկաւոր է ռազմական բիւժէն անարգել մեծացնելու համար:

Որեւէ մէկը չի կարող Ատրպէյճանին դա արգելել, որովհետեւ միջազգային հանրութիւնն արձա-

նագրել է, որ նրա տարածքներն օկուպացուած են, այդ նոյն միջազգային հանրութիւնը չի կարողանում տարածքները վերադարձնել ու, բնականաբար, նաեւ չի կարող Ատրպէյճանին մեղադրել ռազմական բիւժէն մեծացնելու մէջ: Ու հիմա արդէն ակնյայտ է, որ Իլհամը չի բաւարարուելու ԼՂ հարցը Հայաստանի դէմ օգտագործելով եւ սեփական սանձարձակութիւնը հիմնաւորելով: Ալիեւի այդ ժառանգը կարծես իսկապէս լուրջ է խօսում հարցը ռազմական ճանապարհով լուծելու մասին: Ընդ որում, հարցի ռազմական կարգաւորումը նրա համար ոչ թէ ծայրայեղ քայլ է, այլ նպատակ:

Այս իրավիճակում Ալիեւը կարծես չի ցանկանում հարցի խաղաղ կարգաւորում, նա միայն մի նպատակ ունի՝ յաղթել պատերազմում եւ այսպիսով հազարամեայ փառք վատակել իր պիղծ տոհմի համար ու տանել բաղձալի ունեւնը: Բայց այստեղ էականն այն է, որ այս նպատակն իրագործելու համար նրան հարկաւոր է, որ Հայաստանը «ճիշդ» ուղիով ընթանայ:

Իսկ Հայաստանը հիմա, այսինքն՝ Բոչարեան-Սարգսեան զոյգի իշխանութեան տարիներին, ընթանում է հենց նախապէս զօգրուած սցենարով: Հայ-թուրքական յարաբերութիւնները գնալով աւելի են սրում, ինչը Ատրպէյճանի «երկրորդ ճակատը» ամրացնում է: Ատրպէյճանն ու Թուրքիան Վրաստանի համար դառնում են արդէն իսկ անփոխարինելի գործընկերներ, իրան-Հայաստան յարաբերութիւնները լարում են: ԱՄՆ-ն, որ Հայաստանին նստեցրել է «դեղի վրայ», պահանջում է իրանի հետ յարաբերութիւնները չափաւորել: Սերժ Սարգսեանն էլ ասում է՝ եղաւ: Իսկ փոքր ժամանակ կռիւ կիրոններ նայած Ալիեւը հիմա Հիւսթոնի պէս քարտէզը սեղանին փռած՝ սցենարներ է գծում. նա, անշուշտ, մտադիր է ամէն ինչ սկսել Նախիջեւանից եւ յարձակում գործել «օկուպանտ երկրի» մայրաքաղաքի ուղղութեամբ: Իրականում, այստեղ երկրորդ նպատակ էլ կայ. Հայաստանին ստիպել մտնել Նախիջեւան: Սրանով Թուրքիայի միջամտութիւնն ապահովուած է:

Անշուշտ, պատերազմը կ'սպառնայ նաեւ Պաքու-Ջէյհան, Պաքու-Էրզրում խողովակաշարերի անվտանգութեանը, եւ Արեւմուտքն այստեղ չի կարող թոյլ տալ անկանխատեսելի զարգացումներ: Ռոբերտ Բոչարեանը, անշուշտ, վոյն է, բայց հիմա արդէն նախնադարը չէ, եւ պատերազմը վարում են ոչ թէ վոյնները, այլ սորատեզները, մի կարգավիճակ, որ Ռոբերտ Բոչարեանին եւ Սերժ Սարգսեանին չի սպառնում: Կարճ ասած, Բոչարեանն ու Սարգսեանը միջազգային հանրութեանը կը համոզեն, որ իրենք պատրաստ են գնալ ԼՂ հարցի կարգաւորմանը: Եւ եթէ ԵԱՀԿ ՄԽ-ն Բոչարեան-Սարգսեան զոյգին շատ նեղի, այդտեղ ներս կը մտնի Իլհամը՝ սպիտակ կոստում-շաւարով, եւ իր վրայ կը վերցնի բանակցային գործընթացի տապալման պատասխանատուութիւնը: Ի վերջոյ, այն, ինչ չի կարելի եղիւ, կարելի է Ձեւսին: Իսկ էներգետիկան հիմա Արեւմուտքի համար Ձեւսից քաղցր գործօն է:

« ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ »
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

**ՎՏԱՆԳՈՒԱԾ Ե ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆԸ**

Հայաստանի նորընտիր խորհրդարանը չնայած ամառուայ ուժգնացող շոգին, այդուամենայնիւ կառավարութեան ծրագիրը հաստատելուց յետոյ չգնաց վաստակաշատ հանգստի, այլ մնաց եւ արտահերթ նիստով սկսեց իր օրէնսդրաստեղծ աշխատանքը: Այդ աշխատանքը սկսուեց բաւականին կարեւոր օրինազօրութիւններով, որոնք վերաբերում են այնպիսի առանցքային ոլորտների, ինչպիսին հարկային համակարգը եւ զանգուածային լրատուամիջոցները: Երեւի թէ հենց այդ օրինազօրութիւնները կարեւորութիւնն էր պատճառը, որ խորհրդարանը անմիջապէս ձեռնամուխ եղաւ նիստեր անցկացնելուն: Քննարկուող օրինազօրութիւնը յատկապէս մեծ հասարակական հնչեղութիւն ստացան երկուսը, որոնցից մէկը նորընտիր խորհրդարանին ժառանգութիւն է մնացել նախորդից:

Խօսքը «Հեռուստատեսութեան եւ ռադիոյի մասին» օրէնքի նախագծի մասին է, որը դեռեւս նախորդ ԱԺ էր ներկայացուել, յետոյ իրել թէ տարուել լրամշակման: Այդ օրինազօրութիւնը իր սահմանային փոփոխումները կ'արտացոլէ լրատուական դաշտով զբաղուող հասարակական կազմակերպութիւնների դժգոհութիւնը: Այժմ, «Հեռուստատեսութեան եւ ռադիոյի մասին» օրէնքին գումարում է նաեւ «Պետական տուրքի մասին» օրէնքը, որը նոյնպէս առնչութիւն է ունենալու մեղիա դաշտի հետ: Աւելի կոնկրետ, հասարակական կազմակերպութիւնների եւ ընդդիմադիր կուսակցութիւնների գնահատմամբ, ԱԺ ներկայացուած օրինազօրութիւնն մէկ նպատակ՝ փակել հանրային ռադիոյի եթերում հեռարձակուող Ազատութիւն ռադիոկայանը:

Խորհրդարանի մեծամասնութիւնը եւ նրա կողմնակիցները դաշնակիցը, այսինքն՝ ՀՀԿ եւ ԲՀԿ երկեակը կողմ են արտայայտուում օրէնքին եւ ասում, թէ դա որեւէ առնչութիւն չունի Ազատութիւն ռադիոկայանի հետ: Սակայն այդ առումով խորհրդարանում տեղի է ունեցել բաւականին ուշադրաւ մի դիպուած: Ազգային ժողովի նախագահ Տիգրան Թորոսեանը յայտարարել է, թէ այդ օրէնքները բոլորովին չեն վերաբերում Ազատութիւն ռ/կ-ին, քանի որ նա Հայաստանում հեռարձակող չէ, իսկ նրանք, ովքեր ասում են, թէ վերաբերում է Ազատութեանը, զբաղուած են քաղաքական աղբիւրներով:

«Նա հաստատ չգիտէր, որ օրուայ առաջին կէսին օրինազօրութիւնը ներկայացրած ՀՀ արդարադատութեան նորանշանակ նախարար Գէորգ Դանիէլեանը լրագրողներին հետ զրոյցում միանշանակօրէն յայտարարել էր, թէ այս օրէնքն ազդելու է Ազատութեան վրայ», նկատել է Հայկական ժամանակի թղթակիցը:

Ի տարբերութիւն խորհրդարանի մեծամասնութեան, ընդդիմադիր գրեթէ բոլոր կուսակցութիւնները, այդ թուում եւ խորհրդարանական ընդդիմութիւն հանդիսացող ՕԵԿ եւ ժառանգութիւն կուսակցութիւնները կարծում են, որ օրինազօրութիւնը փակելու համար են: Այդպէս են կարծում նաեւ ՋԼՄ ոլորտի օրէնսդրութեամբ, եւ ընդհանրապէս ոլորտով զբաղուող հասարակական կազմակերպութիւնները, լրագրողական միութիւնները:

Սակայն օրինազօրութիւնը նախորդ շաբաթ արդէն իսկ քուէարկուել է,

եւ ընդունուել առաջին ընթացքում: Օրինազօրութիւնը կողմ են քուէարկել ՀՀԿ-ԲՀԿ կողմից, ինչպէս նաեւ նրանց գործընկեր Դաշնակցութիւնը, որը քննարկումների փուլում այդպէս էլ չչատակեցրեց իր դիրքորոշումը: Դէմ են քուէարկել ՕԵԿ-ն ու ժառանգութիւնը:

Ինչպէս գրում է Հայկական ժամանակը. «Օրինազօրութիւնը մշակուել է ՀՀ նախագահի նստավայրում: Քաջ յայտնի է, որ անցած առնուազն մէկ տարուայ ընթացքում ՀՀ նախագահի մամուլի խօսնակ Վիկտոր Սողոմոնեանը, բանուգործը թողած, վայրկեանաչափով մոնիտորինգ է իրականացնում, թէ Ազատութիւնն իր եթերի որ մասը տրամադրեց ընդդիմութեանը, եւ որ մասը՝ իշխանութեանը: Նա ակտիվ նամակագրական կապի մէջ է եղել ինչպէս Ազատութեան, այնպէս էլ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանատան հետ եւ իր մտնաթիւները գրաւոր ներկայացրել է: Ռ. Քոչարեանն էլ Ազատութիւնը փակելու իր մտադրութեան մասին թափանցիկ ակնարկներ է արել լրագրողների՝ Ամանորի աւանդական ընդունելութեան ժամանակ: Այնպէս որ, անակնկալ այստեղ լինել չի կարող, եւ անկախ հիմնաւորումներից՝ Ազատութիւնը գոնէ Հանրայինի եթերում այլեւս չի լինելու, եւ դա արդէն իսկ որոշուած է: Ի դէպ, այս տարուայ Փետրուարին աւարտուել է Ազատութեան եւ Հանրային ռադիոյի միջեւ կնքուած պայմանագրի ժամկետը: Հանրայինի դեկավարութիւնը հրաժարուել է այն երկարածազել, սակայն բացարձակապէս ոչ մի պաշտօնական հիմնաւորում չի ներկայացրել:»

«ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ»
ԿԱՅՔԷԶ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹ-ԱԹԵՐԹ
 ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
 ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆԶԱԿԵԱՆ
 ԿՈՒՄԱՆԻՏԵՆ
 Արեւմտեան Ամերիկայի Մրջանի

ԽՄԲԱԳՐ՝
 ՏՕԲԹ ԱՐԸԱԿ ՊԱՏՆԵԱՆ
 ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
 ՍԱԳԱ ԹՈՒԹԵԱՆ
 ՎԱՅՁԵՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
 ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ՊԱԻԹԵԱՆ

Պ. (626) 797-7680
 Ֆաքս. (626) 797- 6863
 E-Mail: massis2@earthlink.net
 http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
 Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
 1060 N. Allen Ave.
 Pasadena, CA 91104
 Phone: (626) 797-7680
 Fax: (626) 797-6863
 (USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
 Published Weekly
 Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
 USA \$50.00, Canada \$60 (Second Class), \$75.00 (Air Mail)
 Overseas \$85.00 (2nd Class Mail), \$125.00 (Air Mail).
 All payments must be made in US funds & Drawn on US banks. Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
 Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY
 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

ԺԻՐԱՅՐ ՍԷՖԻԼԵԱՆԻՆ ԴԻՍԱԴՈՐԵՑԻՆ ԾԱՓԱՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Յուլիսի 2-ին կենտրոն-Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատենանի դատարանում ներկայանալով ծափահարման վտանգներ գրավելու նպատակով Նուշի առանձնակի գումարտակի հրամանատար, գնդապետ Ժիրայր Սեֆիլեանին:

Ժիրայր Սեֆիլեանը (աջևն առաջինը) դատավարությունում

Յիշեցնենք, որ Սեֆիլեանը մեղադրվում է Քրեական օրենսգրքի 301 յօդով՝ իշխանությունը բռնի ուժով գաղթելու կոչերի եւ Քր. օրենսգրքի 215 յօդով՝ անօրինական զենք կրելու մեջ: Նրա նախագահում էր դատարանի Մնացական Մարտիրոսյանը, որը հայ հասարակությանը յայտնի է դարձել «Առաջատար» սրճարանում Ռոբերտ Գոչարեանի թիկնապահի կողմից սպանման ջախջախման Պօղոս Պողոսյանի դատավարությունը վարելուց յետոյ:

Ժիրայր Սեֆիլեանին հետ մեկտեղ այսօր մեղադրեալի վերջին էին «Հայրենք եւ պատիւ» կուսակցության անդամ, ազատամարտիկ վարդան Մալխասեանը եւ վահան Արուստեանը: Ի դեպ, վահան Արուստեանը դատական նիստին ներկայացել էր գինուորական համագլխակցությունը՝ Նրա մտերիմներն ասում էին, որ Արուստեանը ուղիղ է արել գինուորական համագլխակցությունը:

այնքան ժամանակ, քանի դեռ չի ազատագրել բոլոր հայկական հոդերը: Նա իր մտերիմները շրջանում չալանի է իբրև զենք գինամթերքի սիրահար ու գիտակ: Նրա ունեցած գինամթերքի պաշարները մասին գիտէին բոլորը: Արոստեանը իշխանությունների կողմից բազմաթիվ անգամ պարզեցություն է՝ սահմանամերձ շրջանում իրականացրած պաշտպանության համար: Վահան Արուստեանի որոշել են ձերբակալել միայն Ժիրայր Սեֆիլեանի կալանաւորելուց յետոյ:

Ժիրայր Սեֆիլեանի, վարդան Մալխասեանի եւ վահան Արուստեանի դատավարությունը քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչներից ներկայ էին «Ժառանգություն» կուսակցության նախագահ Բաֆի Յովհաննիսեանը եւ քաղաքագետ Հմայեակ Յովհաննիսեանը:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱՐՉՈՒՄԱՆԵԱՆԸ ԴԵՌԵՄՄ ՎՏԱՆԳԱԴՈՐ Է

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: ՀՀ նախկին արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանեանի կը մնայ մեկուսարանում եւս երկու ամիս: Յուլիսի 2-ին այսպիսի որոշում կայացրեց Երեւանի կենտրոն եւ Նորք Մարաշ համայնքների առաջին ատենանի դատարանի դատարանի Ռ. Ներսիսեանը՝ ղռնիկի դատական նիստի ժամանակ:

ԱՎԾ քննչական վարչությունը պետի տեղակալ Ա. Տոնոյանը միջնորդություն էր ներկայացրել դատարանին եւս երկու ամիս կալանքը երկարացնելու մասին, քանի որ, ըստ նրա, ազատության մեջ մնալով՝ «մեղադրեալը կարող է խոչընդոտել միջդատական վարոյթում գտնուող գործի քննությունը, թաքնուկ ջրհեղեղի մարմինը, նախաքննությունը մասնակցող մարդկանց վրայ անօրինական ազդեցություն գործադրել, կատարել օրենքով արգելուած արարքներ»:

Յիշեցնենք, որ մայիսի 10-ից անազատության մեջ գտնուող «Ալեքսանդր Արզումանեանը մեղադրվում է ակնյայտ յանցաւոր ճանապարհով ստացուած եկամուտները օրինականացնելու մեջ»:

«Որեւէ յանցանք չի ներկայացնում այն, ինչ ներկայացուած է, սա ուղղակի աբսուրդ է», - ասաց Ալեքսանդր Արզումանեանի փաստաբան Հովիկ Արսէնեանը:

Ալեքսանդր Արզումանեանի կիւրճակի վերջին բերանը, նշեց, որ իրեն ներկայումս չի թոյլատրուած հանդիպել ամուսնու հետ: Այս ընթացքում նա ընդամէնը երեք անգամ է հանդիպել ամուսնու:

«Երեւի նրա համար այսպէս արեցին, քանի որ ես նրան տեղեկություններ չտանեմ եւ չպատմեմ, թէ ինչ է տեղի ունենում», - ասում է Մելիսա Բրաունը՝ միաժամանակ հարց բարձրացնելով, թէ ինչու Ալեքսանդր Արզումանեանի մայրը, քոյրը կամ տղան իրաւունք չունեն հանդիպելու նրա հետ:

ԿԱԼԱՆԱԴՈՐԵԼ ԵՆ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆՑՈՒ

Յունիսի 30-ին Լեւոնայի Ղարաբաղի եւ Ատրպէյճանի գինուած ուժերի շփման գծի Աղդամի ուղղության վրայ Լեւոնայի Ղարաբաղի Հանրապետության պաշտպանության բանակի գինդաուսուցիչների կողմից կալանուէլ է Ատրպէյճանի քաղաքացի:

Ատրպէյճանցին անձը հաստատող փաստաթղթեր չունէր: Նրա վկայությունները, անունը Գուրիե Սամանդար Նամագ օղլի է, ծնուել է 1972 թուականին, Շուշի քաղաքում, Աղդամի շրջանի Ուշ Օղլան գիւղի բնակիչ է:

ԼՂՀ համապատասխան մարմինները պարզում են ատրպէյճանցու՝ դարբանեան կողմ անցնելու դրոշմադրութեանը:

Կատարուածի մասին Ռազմագերիների եւ անյայտ կորածների հարցերով ԼՂՀ պետական յանձնաժողովը իրազեկել է Լեւոնայի Ղարաբաղում հաւատարմագրուած ԵԱՀԿ եւ Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտէի գրասենեակներին:

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍԵԱՆ.

«ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍԵԼՈՎ՝ ԱԶԱՏ ՄԱՍՈՒՆ ԵՆ ՓՈՐՁՈՒՄ ՓԱԿԵԼ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՑ»: Ազգային ժողովի կողմից «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» եւ «Պետական տուրքի մասին» օրենքներում լրամշակումներ առաջարկող օրինագծի՝ առաջին ընթացումը ընդունումը ընդդիմադիր քաղաքական ուժերը «խայտառակութիւն» եւ «Հայաստանում նոր բռնապետութիւն հաստատելու փորձ» են որակում:

«Խայտառակ բան էր», - «Ազատություն» ռադիոկայանին ասաց «Հանրապետություն» կուսակցության առաջնորդ Արամ Սարգսեանը: - «Ժողովրդավարութիւն ու «Քեզ համար, Հայաստան» ասելով՝ ազատ խօսքն ու մամուլն են փորձում փակել... Դրա դէմ պետք է ամբողջ հասարակութիւնը իր ազատ լրատուութիւն ստանալու իրաւունքի, իր ազատ խօսքն ասելու իրաւունքի համար դուրս գա փողոց ու պայքարի»:

Նա յաւելեց, որ իրենք կը փորձեն այդ պայքարը կազմակերպել՝ բոլոր ընդդիմադիրների հետ միասին. - «Քննարկել ենք ՀԺԿ-ի, «Իմպիւնիտ» դաշինքի հետ: Փորձել ենք կապ գտնել եւ քննարկել այդ

խնդիրները «Օրինաց երկիր», «Ժառանգութիւն» կուսակցութիւնների, «Ազգային միաբանութեան» հետ-ի: Մենք հակուած ենք առաջիկայ ուրբաթ օրը անել միասնական հանրահաւաք»:

Հայաստանի ժողովրդական կուսակցութեան նախագահ Ստեփան Դեմիրճեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում ասաց, որ իրենք մասնակցելու են այդ հանրահաւաքին:

«2002 թուականին նախագահական ընտրութիւններից առաջ փակուեց «Ա1+»-ը, հիմա փորձ է արուած նախագահական ընտրութիւններից առաջ լուեցնել «Ազատութիւն»-ը», - ասաց Դեմիրճեանը: - «Սա, ես կարծում եմ, ոչ միայն քաղաքական ուժերի խնդիրն է, ամբողջ հասարակութիւնը պետք է կանգնի ի պաշտպանութիւն «Ազատութեան»:

Նշուած պայքարին միանալու մասին խօսեց նաեւ «Նոր ժամանակներ» կուսակցութեան նախագահ Արամ Կարապետեանը: Նրա կարծիքով, փորձ է արուած Հայաստանում «նոր բռնապետութիւն հաստատել»:

ՕՍԿԱՆԵԱՆԸ ՑԱՒ ԿԱՊՐԻ ԱՌԱՏ «ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ»

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Ինձ համար ցաւ կը լինի, եթէ «Ազատություն» յանկարծ եթերում չլինի», - այսօր յայտարարեց ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանեանը: Նախարարը որոշեց սահմանափակուել միայն այս յայտարարութեամբ եւ խորհուրդ տուեց սպասել մինչեւ ԱԺ-ի որոշումը:

«Որպէս ԱԳ նախարար ինձ հետաքրքրում է այդ հարցը: Ես հետեւում եմ օրէնքի քննարկմանը, որովհետեւ այդ հարցը բարձրանալու է միջազգային ասպարէզում, եւ մեզ տարբեր հարցեր են տալու: Սպասենք: Ես միայն հետեւեալը կարող եմ ասել եւ յուսալ, որ, ինչպիսի օրէնք էլ, որ ընդունենք, այն հետ քայլ չի լինի խօսքի ազատութեան ոլորտում: Ես չեմ ուզում մտածել, որ «Ազատութիւն» ռադիոկայանը կարող է եթերում չլինել», - ասաց նա:

Վարդան Օսկանեանի կարծիքով՝ «Ազատութիւն» ռադիոկայանն իր ներդրումն ունի Հայաստանի ժողովրդավարութեան հարցում: Լրագրողները հետաքրքրուեցին, իսկ ՀՀ իշխանութեան կազմում քանի՞սն են կիսում վարդան Օսկանեանի տեսակէտը. նա պատասխանեց. «Կարծում եմ, որ ինձ նման մտածողներ կան»:

Նախարարին հանգստացրել է այսօր «Առաւօտ» օրաթերթում «Ազատութիւն» ռադիոկայանի չեթերազրկելուն ուղղուած որոշ տեսակէտներ, սակայն երբ «Ա1+»-ը վարդան Օսկանեանին չի շեցրեց, որ նման հանգստացնող տեսակէտներ հնչեցին եւ հրապարակուեցին նաեւ «Ա1+»-ի եթերազրկումից առաջ եւ դա չխանգարեց, որ հեռուստաընկերութիւնը եթերազրկուի՝ նախարարը սոսկ պատասխանեց. «Այո»:

ԱՐԿԱԴԻ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒՄ Է ԲԱԿՕ ՍԱՀԱԿԵԱՆԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՑ»: Լեւոնայի Ղարաբաղի ղեկավար Արկադի Ղուկասեանը յայտարարեց, որ Յուլիսի 19-ին կայանալիք նախագահական ընտրութիւններում պաշտպանում է Լեւոնայի Ղարաբաղի ազգային անվտանգության վարչության նախկին տնօրէն Բակ Սահակեանի թեկնածութիւնը:

«Ես համարում եմ, որ ամենարժանի թեկնածու Քակո Սահակեանն է», - ասաց Ղուկասեանը: - «Ղարաբաղի ապագան ես կապում եմ այս անուան հետ: Ես վստահ եմ, որ նա մէկն է, ով կարող է ապահովել ժողովրդավարացման կուրսի շարունակականութիւնը, եւրոպական արժէքներին համապատասխան երկրի կառուցումը: Նա մի մարդ է, որը կարող է իր շուրջը համախմբել Ղարաբաղի ժողովրդին՝ գերիմղրներին եւ այսօր օրակարգում եղած բոլոր խնդիրները լուծման համար»:

Արկադի Ղուկասեանի կարծիքով, Ղարաբաղում «իդէալական

պայմաններ են ստեղծուած ընտրութիւնների անցկացման համար»:

Լեւոնայի Ղարաբաղի համար «լաւ ընտրութիւններ անցկացնելը գերխնդիր» է», - լրագրողների հետ հանդիպմանը յայտարարեց Ղուկասեանը: - «Այն, ինչ թոյլատրուած է ճանաչուած պետութիւններին, չի հանդերժուի չճանաչուած պետութիւնների պարագայում»:

Լեւոնայի Ղարաբաղի ղեկավարը շեշտեց, որ մինչ այս Ղարաբաղում անցկացուած բոլոր ընտրութիւնները «ԱՊՀ-ում լաւագոյն ընտրութիւններն էին»:

«Այնպէս որ, այն ամէնը, ինչ առնչուած է ժողովրդավարացման խնդիրներին, մեզ համար սրբութիւն է», - ասաց Ղուկասեանը՝ վստահեցնելով. - «Ղարաբաղում վստահեցնելու էլ անցնեն ազատ, արդար եւ թափանցիկ: Ես վստահ եմ, որ կը յաղթի ամենարժանաւորը: Եւ ես տեսնում եմ այդ արժանաւորին»:

ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՐՂԱՆ ՕՍԿԱՆԵԱՆԸ ՎՏԱՆԳԱԽՈՐ Է ՀԱՄԱՐՈՒՄ ԱԼԻԵՒԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Վարդան Ոսկանեան (աջից) մամուլայապալիսի ընթացքին

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅՔ-ՖԷ»: Եւրոպայի խորհրդի նախարարների կոմիտեի՝ ԵՆ առջեւ Հայաստանի ստանձնած պարտաւորութիւնների մոնիտորինգի խմբի՝ Ագոյի խմբի ղեկավար Պիեռ Սեորգէնի եւ ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանեանի համատեղ ասուլիսում անդրադարձ եղաւ նաեւ ԼՂ հիմնարկներին:

Լրագրողներից մէկը Պիեռ Սեորգէնին յիշեցրեց ԼՂՀ-ում սպասուող նախագահի ընտրութիւնների վերաբերեալ ԵՆ գլխաւոր քարտուղար Թերի Դեւիսի յայտարարութիւնը, որտեղ վերջինս ընտրութիւնները անուանել էր «այսպէս կոչուած» եւ Ղարաբաղի մասին խօսելիս օգտագործել էր «անշտտողականներ» տերմինը:

Միջազգային կառույցները, դատապարտելով Ատրպէյճանի ռազմատենչ յայտարարութիւնները եւ միաժամանակ օգտագործելով ատրպէյճանցիների տերմինները՝ արդեօք չեն նպաստում եւ խրախուսում Ատրպէյճանի ռազմատենչ յայտարարութիւնները՝ «Ա1+»-ի հարցին՝ Պիեռ Սեորգէնի ասաց. «ԵՆ-ն չի ընդունում բոլոր սառեցուած հակամարտութիւնների գոտիներում անցկացուող ընտրութիւնները»:

Շարունակելով պարոն Սեորգէնի խօսքը՝ Վարդան Օսկանեան ասաց. «Հայաստանը անպատասխան չի թողնում բոլոր այն յայտարարութիւնները, որ չեն համապատասխանում կարգաւորման գործընթացի ոգուն՝ անկախ նրանից, թէ այդ յայտարարութիւններն արուել են թիւրիմացաբար, մի-

տումնաւոր, թէ անտեղեկութեան արդիւնքում: Թերի Դեւիսը, կարծում եմ, անզգոյշ յայտարարութիւն է արել»: Վարդան Օսկանեանը ԵՆ Ագոյին խմբին խնդրել է իր գնահատականը փոխանցել Թերի Դեւիսին:

Ինչ վերաբերում է Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւի ռազմատենչ յայտարարութիւններին, որոնք նա կրկնել է Ատրպէյճանի ՆԳՆ ոստիկանական ակադեմիայի շրջանաւարտների առաջ՝ Պիեռ Սեորգէնը բացատրութիւն չուներ: Փոխարէնը Վարդան Օսկանեանը յայտարարեց, որ Ատրպէյճանի նախագահի կամ այլ բարձրաստիճանի պաշտօնեաների յայտարարութիւնները բացասական ազդեցութիւն են ունենում խնդրի կարգաւորման վրայ: «Այս յայտարարութիւնները նշանակում են, որ Ատրպէյճանը պատրաստ չէ հարցը փոխզիջումներիով լուծել:

Ես չեմ բացառում, որ յայտարարութիւնները ներքին սպառման համար են, սակայն յայտարարութիւն անողները սկսում են հաւատալ դրանց, եւ այստեղ ես վտանգ եմ տեսնում: Վարդան Օսկանեանը յիշեցրեց, որ Հայաստանը յայտարարել է, որ այս հարցը չունի ռազմական լուծում, որ դրա մասին նորիսկ մտածել պէտք չէ եւ աւելացրեց. «Դժուար է Ատրպէյճանի այս յայտարարութիւնները համարել ներքին սպառման համար, քանի որ գլոբալիզացիայի պարագայում չկա՞յ ներքին շուկայ, ներքին լսարան եւ ինչ -որ լսելի է Ատրպէյճանում, լսելի է նաեւ Հայաստանում»:

ՇՈՒԷՅՏԱՐԻԱՅՈՒՄ ԵՐԿՈՒ ԹՈՒՐՔԵՐ ԵՆ ԿԱԼԱՆՈՒԵԼ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԺՍՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՕ»: Անցեալ շաբաթ Շուէյցարիայում երկու թուրքեր են կալանուել Հայոց ցեղասպանութիւնը ուրանալու համար: Ինչպէս տեղեկացնում է «Ատշիբեյթեդ փրես» գործակալութիւնը՝ վկայակոչելով շուէյցարական ոստիկանութեան հաղորդումը, երկու թուրքերը ձերբակալուել են Յիւրիխ Վիտերտուր արուարձանում անցկացուող խորհրդաժողովի ժամանակ, երբ դահլիճում կախուած էին Հայոց ցեղասպանութիւնը ժխտող ցուցաստառներ, նաեւ բաժանուում էին նոյնանման բովանդակութեամբ թռուցիկներ:

Կալանուած թուրքերի մասին հաղորդում է միայն, որ նրանցից մէկը միջոցառման կազմակերպիչն էր, իսկ միւրը հաւաքուածների առջեւ կարգախօսներ էր վանկարկում:

1995 թուականին Շուէյցարիայում ուժի մէջ մտած հակառախտական օրէնքով, որը նախկինում կիրառուել էր Հորթթուի ուրացման դէպքերի առնչութեամբ, այս տարուայ մարտին Հայոց ցե-

ղասպանութիւնը ժխտելու համար դատապարտուել է թուրքիայի աշխատաւորական կուսակցութեան առաջնորդ Դոդու Փերինչեքը:

Փերինչեքին Լոզանի դատարանը դատապարտել է մօտ 2,5 հազար դրլար տուգանքի, ինչպէս նաեւ 90-օրեայ պալմանական ազատազրկման կամ դրան համարժէք տոյժի՝ 7 հազար տրլարի չափով: Դատարանը թուրք ազգայնականին պարտադրել է նաեւ 820 դրլար վճարել հայկական մի կազմակերպութեան:

Յուլիսի վերջին վո կանտոնի վճարելի դատարանը անփոփոխ է թողել Լոզանի դատարանի դատավճիռը:

Փերինչեքի գործը թուրքիայի եւ Շուէյցարիայի միջեւ դիւանագիտական լարուածութեան պատճառ է դարձել: Թուրքական կողմը այն անուանել է «անհարկի, անհիմն եւ բոլոր հանգամանքներում վիճարկելի»:

2001 թուականին Բեռնի դատարանը արդարացրել էր նոյն մեղադրանքով դատարանի առջեւ կանգնած 12 թուրքերի:

ՓԱԿԵԼ «ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ» ՌԱՏԻՈՎԱՅԱՆԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

յան ծարգիրը: «Այլընտրանք»-ի ղեկավարներէն, «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի գլխաւոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինեան իր ելոյթին մէջ ըսաւ, թէ «Հայաստանի իշխանութիւնները ձեռնարկել են հերթական բռնապետական քայլը, որով ցանկանում են փակել «Ազատութիւն» ռատիոկայանը եւ ժողովրդին ուզում են գրկել միակ ազատ լրատուամիջոցից»:

«Փառանգութիւն» կուսակցութեան առաջնորդ Բաֆֆի Յովհաննիսեան կարծիք յայտնեց որ, «օրէնքի յղմամբ անիրաւ հերթական քայլն է, որը խախտում է մեր սահմանադրական իրաւունքը եւ դրա կիրառումը մեր հասարակութեան մէջ»:

Ազգային ժողովրդավարական Միութեան (ԱՄՄ) նախագահ Վազգէն Մանուկեանի ընտրումամբ՝ «Ազատութիւն» ռատիոկայանը «միակ ազատ կայանն է, որը գոյութիւն ունի Հայաստանում».- «Փակել «Ազատութիւն» ռատիոկայանը, նշանակում է փակել Հայաստանը: Դա ամենամեծ խայտառակութիւնն է, որ վերջին տարիներին տեղի է ունեցել Հայաստանում»:

Սոցիալ Դեմոկրատական Հնչակեան կուսակցութեան տարածած յայտարարութեան մէջ ըսուած էր.- «Այն քայլերը, որոնք կատարում են իշխանութիւնները «Ազատութեան» նկատմամբ, մեր կուսակցութիւնը համարում է յանցաւոր եւ արտօրինի»:

«Հերթական անգամ իշխանութիւնները փորձում են փակել մի լրատուամիջոց, որը չի ենթարկուում նախագահականի հրահանգներին եւ իրապէս անկախ է».- կը յայտնէ ՄԴԿ յայտարարութիւնը:

Խիստ էր նաեւ միջազգային իրաւապաշտպան կազմակերպութիւններու արձագանքը: «Հայաստանի խորհրդարանը չպէտք է ընդունի երկու օրինագիծերը, որոնք կ'արգիլեն այդ երկուներն ներս անկախ լրատուութեան հիմնական աղբիւր հանդիսացող «Ազատութիւն» ռատի-

ոկայանի հետագայ հեռարձակումը»,- ըսուած էր Մարդկային Իրաւանց Հսկիչ (Human Rights Watch) կազմակերպութեան յայտարարութեան մէջ:

«Այս նոր օրէնքները կը սահմանափակեն հայաստանցիներէն շատերու համար անկախ տեղեկատուութեան կարեւորագոյն աղբիւր հանդիսացող լրատուամիջոցի հասանելիութիւնը եւ լուրջ հարուած կը հասցնէ ինչպէս «Ազատութիւն» ռատիոկայանին, այնպէս ալ Հայաստանի մէջ մամուլի ազատութեանն ընդհանրապէս»:

ԵԱՀԿ մամուլի ազատութեան հարցերով յատուկ ներկայացուցիչ Միկելոյ Հարաշտի յայտարարեց որ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւի Հայաստանի խորհրդարանին ներս ընթացող քննարկումներուն:

«Ես չէի պաշտպաներ այս հեռարձակումը՝ եթէ Հայաստանի հեռարձակումները իսկապէս բազմազան ըլլային, բազմակարծութիւն ըլլար: Ներքին արտադրութեան հեռարձակումները այն աստիճանի բազմակարծութիւն չեն ապահովեր, որը իսկապէս կատարութեանն անկախ են»,- ըսաւ Միկելոյ Հարաշտի:

Միացեալ Նահանգներու Պետական Քարտուղարութիւնը եւս հանդէս եկաւ յայտարարութեամբ, ուր մասնաւորապէս ըսուած էր.- «Մեզ խորապէս կը մտահոգէ որեւէ օրէնսդրութիւն, որը կը սահմանափակի Հայաստանի մէջ «Ազատութիւն» ռատիոկայանի հեռարձակման հնարաւորութիւնները... Երբեւանում Միացեալ Նահանգներու ղեկավարութիւնը մեր մտահոգութիւնները բարձրաձայնած է խորհրդարանի նախագահի հետ հանդիպման ժամանակ»:

Հակառակ որ օրինագիծերը չվաւերացուեցան խորհրդանանին կողմէ, սակայն «Ազատութիւն» ռատիոկայանը դարձեալ կրնայ եթերազրկուել, նկատի ունենալով որ, անցեալ Փետրուարին սկսեալ հանրային ռատիոն կը մերժէ նոր պալմանագիր ստորագրել «Ազատութեան» հետ եւ հաղորդումները կը սփռուին առանց պալմանագիրի:

ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ԴԻՍԷ

Շարունակուած էջ 1-էն

Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը եւ արեւմուտքի այլ կազմակերպութիւններ, ինչպէս ԵԱՀԿ-ն, պատասխանատուութեան իրենց բաժինը ունին իրադարձութիւններու նման զարգացումներուն համար՝ վաւերացումի իրենց կնիքը տալով մեծապէս խոցելի խորհրդարանական ընտրութիւններուն, որ առաջնորդեց միակարծիք խորհրդարանի մը կազմութեան եւ ուր ընդգրկուող թիւերը ներկայացուած է նուազ քան 12 տոկոսով: Նման վերաբերմունքով, արեւմտեան երկիրները ոչ միայն

ձախողեցան ժողովրդավարական Հայաստանի մը հանդէպ իրենց յանձնարարութիւններուն մէջ, այլեւ, քաջալերած եղան իշխանութիւնները դիմելու նման ծայրայեղ քայլերու»:

Վերջաւորութեան, Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը Ամերիկահայութեան անունով կու գայ պահանջելու Պետական Քարտուղարին, որպէսզի բոլոր միջոցները ի գործ դնէ կանխելու համար այս ողբերգութիւնը եւ քաջալերելու Հայաստանի իշխանութիւնները՝ հետու մնալու «Ազատութիւն» ռատիոկայանը հայկական եթերէն դուրս մղելու ձգտող բոլոր քայլերէն:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ԸՆԿ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՍԱՐԱՖԵԱՆ ԶՅ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԷՆԵՐԳԻԱՆ ՎԱՏՆՈՒՄ Է ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԵԼՈՒ ՎՐԱՅ

ՆԱՐԻՆԷ ԱԻԵՏԵԱՆ «ԺԱՄԱՆԱԿ ԵՐԵՒԱՆ»

Վերջին օրերին խմբագրութիւնը բազմաթիւ հեռախօսազանգեր է ստանում ԱՄՆ-ում բնակուող մեր հայրենակիցներից, եւ նրանց բոլորի մտահոգութիւնները հիմնականում նոյնն են: Հնչակեան Կուսակցութեան եւ «Հայ Ամերիկեան Խորհուրդ» քաղաքական կազմակերպութեան անդամ, ամերիկահայ բժիշկ Համբարձում Սարաֆեանի հետ մեր զրոյցը արտացոլում է ամերիկահայ համայնքի այսօրուայ մտահոգութիւնները՝ Հայրենիքի ապագայի վերաբերեալ:

- Պրն. Սարաֆեան, Հայաստանի հետ կապուած ո՞րն է ձեր ամենամեծ ստահոգութիւնը:

- Հայաստանում այսօր այնպիսի իրավիճակ է ստեղծուել, որ այն քաղաքական գործիչները, որոնց կարծիքը կարող է վտանգ ներկայացնել այս իշխանութիւնների համար, հալածուած են: Իշխանութիւնները միշտ մի ձեւ գտնում են նրանց հետ հաշուեյարդար տեսնելու համար: Դրա փայլուն օրինակն են եւ Արման Բաբաջանեանը, եւ Վարդան Մալխասեանն ու ժիրայր Սեֆիլեանը, եւ Ալեքսանդր Արզումանեանը: Նրանք քաղաքական տարբեր հայեացքների մարդիկ են, որոնք, սակայն, ենթարկուած են նոյն ճակատագրին: Սա նշանակում է, որ դա հետեւողական քաղաքականութիւն է, եւ իշխանութիւնների վարած քաղաքականութեանը հակակարծիք ներկայացնողները կամ նրանց վարած քաղաքականութեան դէմ պայքարողները կը չեզոքացուեն ընդհանրապէս: Օգտուելով առիթից, կ'ուզենայի յիշել, որ արդէն մէկ տարի է, ինչ Արման Բաբաջանեանը բանտում է, եւ կ'ուզենայի նշել, որ Արման Բաբաջանեանը Հայաստանում այն եզակի քաղաքական գործիչներից է, որ հաւատում էր իր առաքելութեանը եւ գոհ է այդ հաւատամքի: Նա կարող էր արտասահմանում ապահով ապրել, խմբագրել իր «Ժամանակ» թերթը եւ ազատ խօսել ինչքան ուզում էր եւ չենթարկուել որեւէ ճնշման: Եզակի երեւոյթ է, որ նա գիտակցեց որ ինքը առաքելութիւն ունի, եւ այդ առաքելութիւնը Հայաստանում իր

գործը կատարեալն էր՝ յստակ գիտակցելով, որ իշխանութիւնները կարող են դաժան կերպով իրեն վերաբերուել, ինչը եւ տեղի ունեցաւ: Հակառակ այդ ամէնի նաեկաւ Երեւան, որովհետեւ հաւատում էր իր առաքելութեանը: Նա պատեհապաշտ քաղաքական գործիչ չէր, ինչպէս շատերը, որոնք ձեւական պայքար են մղում եւ այսպէս ասած, իրենք իրենց համար աշխատատեղ են ստեղծել եւ աշխատում են: Արմանը պատկանում է այն մարդկանց թուին, որոնք յանուն գաղափարի են պայքար մղում: Ես մաղթում եմ, որ արդարութիւնը յաղթանակի եւ Արմանը շատ շուտ ազատ արձակուի: Արմանի նման գործիչների, ժուռնալիստների գոյութիւնը Հայաստանի համար շատ կարեւոր է:

- Սփիւռքի մեր հայրենակիցները ազդեցութեան ի՞նչ հնարաւորութիւններ ունեն այս իրավիճակի շտկման համար:
- Հասկանալի պատճառներով արտերկրում հնարաւորութիւնները սահմանափակ են Հայաստանի իշխանութիւնների վրայ ուղղակիօրէն ճնշում բանեցնելու համար: Մենք աշխատում ենք միջազգային պատկան մարմիններին տեղեկացնել տեղի ունեցող մասին: Դուք էլ էք արդէն տեղեակ, որ ԱՄՆ Պետդեպի անցեալ տարուայ գեկոյցում Արման Բաբաջանեանի մասին յստակ ընդգծում կար՝ որպէս քաղաքատարկեալի: Մենք յոյս ունենք, որ Հայաստանի իշխանութիւնները կը գիտակցեն իրենց արած քայլերը, կը գիտակցեն, որ դրսում աչալուրջ հետեւում են իրենց քայլ-

երին, եւ դրանք լուրջապէս չեն անցնելու, որպէսզի իրենք ինչպէս ուզենան եւ ուժ հետ ուզենան հաշուեյարդար տեսնեն:

- Սփիւռքում գտնուող մեր համերկարացիներն այս տարի գրկուեցին ԶՅ Աժ ընտրութիւններին մասնակցելուց: Արդե՞ք նրանք կը կարողանան պայքարել եւ յաջողութեան հասնել, որպէսզի գոնէ 2008 թուականի նախագահական ընտրութիւնների ժամանակ օգտուեն իրենց ընտրական իրաւունքից:

- 2003 թուականի արտերկրի ընտրութիւնների փորձը խայտառակ պարտութիւն էր այս իշխանութիւնների համար, եւ այս տարի էլ պատկերը նոյնն էր լինելու: Եւ հետաքրքիր է, որ Հայաստանի կենտրոնական ընտրական յանձնաժողովի կայքէջում 2003 թ. ընտրութիւնների լրտանձեւութեան արդիւնքներն առ այսօր չկան: Հայաստանի իշխանութիւնները յստակ մտահոգ են եղել, որ պատկերը կարող է կրկնուել եւ այս տարի: Սակայն այստեղ մի տարօրինակ եւ եզակի երեւոյթ կայ, որ Հայաստանի քաղաքացիները, որ երկքաղաքացի չեն դեռ, նոյնիսկ նրանք զրկուեցին ընտրելու իրաւունքից: Սա աշխարհում չյուտած բան է, որ մարդը կարող է այս կամ այն պատճառով յայտնուած լինել ուրիշ երկրում եւ զրկուել ընտրելու իրաւունքից: Այս իշխանութիւններն անում են ամէն ինչ, որպէսզի ամբողջ գործընթացը կառավարուի իրենց կողմից: Ռուսաստանում իրենք գուցէ կարողանային կառավարել ընտրութիւնների ընթացքը, սակայն երեւի դրանում էլ են կասկած ունեցել, բայց յստակ է, որ ասենք՝ Ամերիկայում իրենք որեւէ լծակ չունեն ընտրութիւնների արդիւնքների վրայ ազդեցութիւն ունենալու համար: Դրա համար էլ իրենց համար գերադասելի էր, որ առհասարակ դրսում ընտրութիւններ չլինեն՝ ելնելով այն հանգամանքից, որ այդ բոլոր հարցերը իրենք իրենց համար Հայաստանում լուծել էին եւ աւելորդ գլխացաւանք իրենց պէտք չէր: Նայելով այս ընտրութիւններին՝ պարզապէս անհնար է ակնկալել, թէ Հայաստանում ժողովրդավարական սկզբունքներով ընտրութիւններ կարող են լինել: Ես վստահ կարող եմ ասել, որ սփիւռքում ապրող հայութեան մեծամասնութիւնը կիսում է այս մտահոգու-

թիւնները: Ամերիկահայութիւնը աչալրջօրէն հետեւում է Հայաստանում տեղի ունեցող իրադարձութիւններին: Ապրելով մի երկրում, որտեղ մարդիկ ոչ միայն գիտակցում են իրենց իրաւունքները, այլեւ մասնակից են այդ իրաւունքների պաշտպանութեանը՝ շատ աւելի յստակ է երեւում այդ տարբերութիւնը, եւ ժողովրդի մեծ մասի համար հասկանալի է, թէ ինչ է տեղի ունենում Հայաստանում: Եւ միայն 2003 թ. ընտրութիւնների արդիւնքներից կարելի է եզրակացնել, որ ԱՄՆի հայութեան մեծամասնութիւնը կիսում է այս կարծիքը՝ Հայաստանի իշխանութիւնները ոչ միայն գնում են միահեծան իշխանութեան, այլեւ մտահոգ չեն Հայաստանի ճակատագրով եւ մտածում են գուտ իրենց անձնական շահի մասին, եւ իրենց ամբողջ էներգիան վատնում են վերարտադրուելու վրայ: Միեւնոյն ժամանակ սփիւռքում ապրող հայերը՝ Հայաստան ուղարկուող դրամական օգնութիւնների, փոխանցումների միջոցով ակամաչից անուղղակիօրէն նպաստում են Հայաստանի այս իշխանութիւնների դիրքերի պաշտպանութեանը: Եթէ լինի այնպիսի մի իրավիճակ, որ այդ փոխանցումները չլինեն, Հայաստանի եւ տնտեսութեան, եւ իշխանութիւնների իրական պատկերը միանգամից ջրի երես դուրս կը գայ: Սակայն փաստը մնում է փաստ, որ այդպէս չի կարող լինել, որովհետեւ որեւէ մէկն էլ հակուած չի լինի իր հօրը, մօրը, եղբօրը, քրոջը գրկել հանապազօրեայ հացից, եւ այդ պարագայում քաղաքական պայքար տանելու հնարաւորութիւնները քշանում են: Այստեղ շուտով հաւաք է սպասուում, որը կազմակերպուած է Հնչակեան Կուսակցութեան հովանաւորութիւնը վայելող «Հայ-Ամերիկեան Խորհուրդ» քաղաքական մարմինը՝ ի գորակցութիւն Հայաստանի քաղաքատարկեալների, որից յետոյ կը պատրաստուի մի բողոքի նամակ եւ կը ներկայացուի եւ ԱՄՆ-ի, եւ Եւրամիութեան պատկան մարմիններին: Սփիւռքի ազդեցութեան միակ ձեւը մնում է քաղաքական աչալրջութիւնը, միայն այդպէս մենք կարող ենք Հայաստանի իշխանութիւններին համոզել, որ իրենց հետեւում են եւ իրենց քաղաքական դիրքորոշմանը հակառակորդ մեծ զանգուած կայ արտերկրում:

ՄԱՍԻՍ ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

Advertisement for Atlantis Restaurant and Night Club. Features a hookah bar, belly dancing, and live music. Text includes: 'ATLANTIS RESTAURANT AND NIGHT CLUB', 'FRIDAY NIGHTS AT ATLANTIS ARABIAN NIGHTS', 'ENJOY A NIGHT OF MIDDLE EASTERN MUSIC, DANCING AND ENTERTAINMENT EVERY FRIDAY NIGHT AT ATLANTIS. ATLANTIS IS FULLY EQUIPPED WITH A REMARKABLE COCKTAIL BAR, HOOKAH BAR AND LIVE DJ', 'EVERY FRIDAY, BE SURE TO WITNESS OUR LIVE BELLY DANCING SHOW FEATURING WORLD FAMOUS HELINA AND THE SAHLALAH DANCERS', 'authentic cuisine', 'full hookah bar', 'VIP membership', 'full cocktail bar', 'live belly dancing', 'live music and DJ', 'ATLANTIS RESTAURANT AND NIGHT CLUB', '626.449.4599', '162 N. SIERRA MADRE BLVD. PASADENA, CA 91107'.

ԱՋՊԱՅԻՆ

«ՄԵՂՐԻՈՒՄ ԱՐԴԻԻՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՒԼ Է ՏՈՒԵԼ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ»

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ

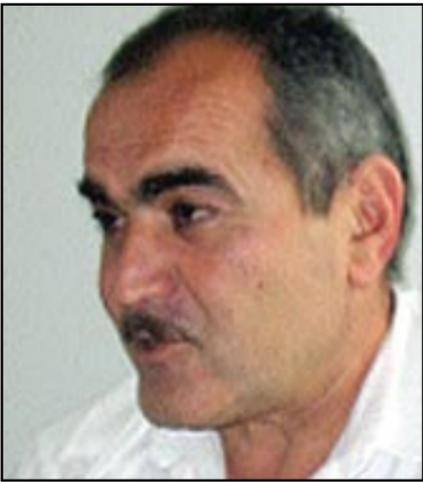
Խորհրդային շրջանում Մեղրիի պահածոների գործարանը տարածաշրջանում սննդի արտադրության բնագավառում զգալի առաջընթաց է ապահովել: Տարիների ընդմիջումից յետոյ գործարանը վերագործարկուել է 1997 թվականին եւ տարեկան թողարկում է մօտ 80 տոննա արտադրանք: Մինչեւ վերջին տարիները ձեռնարկության առաջնային խնդիրն իրացումն էր, որի լուծման համար գործարանի տնօրէնը փորձում էր գովազդի միջոցով իրացման շուկայ գտնել, ներգրաւել տարբեր ներգրողների միջոցները: Տարիների ընթացքում պատրաստի արտադրանքն իրացում էր ԱՄՆ-ում, Գերմանիայում, Ռուսաստանում, Ուկրաինայում: Հայաստանում իրացում էր արտադրանքի 25 տոկոսը: Այսօր, սակայն, ինչպէս հաստատեց գործարանի տնօրէն Գրիշա Գրիգորեանը, պատկերը փոխուել է: «Մեղրիում արդիւնաբերութիւնը կուլ է տուել զիւղատնտեսութիւնը: Գործարանը կանգնել է լուրջ խնդրի առաջ, որովհետեւ դժուարացել է հումքի ապահովումը: Եթէ նախկինում պատրաստի արտադրանքն ամիսներով մնում էր պահեստներում, այսօր բոլորովին հակառակն է», - ասում է տնօրէնը:

Գ. Գրիգորեանն ափսոսանքով նշում է, որ երբեմնի զիւղատնտեսական տարածաշրջանը դարձել է արդիւնաբերական կենտրոն. «Սկզբում Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը, ապա եւ ոսկու հանքարդիւնաբերութեամբ զբաղուող ձեռնարկութիւնը «Խլել են» Մեղրիի ողջ աշխատուժը. երկու ձեռնարկութիւններում միասին աշխատում է մի քանի հարիւր մարդ, ովքեր բարձր աշխատավարձ են ստանում: Իսկ ոսկու հանքարդիւնաբերութիւնում ընդգրկուած մօտ 120 աշխատակից ստանում է անվճար սնունդ: Գուցէ եւ բնական է, որ մարդը ձգտում է դէպի բարձր վճարող աշխատանք, քանի որ կոմբինատում կամ ոսկու հանքերում աշխատողի աշխատավարձը համեմատելի չէ զիւղատնտեսութիւնից ստացուող եկամտի հետ: Արդիւնքում, եթէ շահում է մարդը, ապա մեծապէս տուժում է մինչեւ այժմ զիւղատնտեսական մթերքների, մասնաւորապէս պտղի արտադրութեան մէջ զգալի կշիռ ունեցող զիւղատնտեսութիւնը»:

Նրա հաւաստմամբ՝ պահածոների գործարանում միջին աշխատավարձը կազմում է 40-50 հազար դրամ: Տնօրէնը մտադիր է աշխատակիցներ հաւաքագրել մարզի այլ տարածաշրջաններից, քանի որ տեղում աշխատուժի պակաս կա:

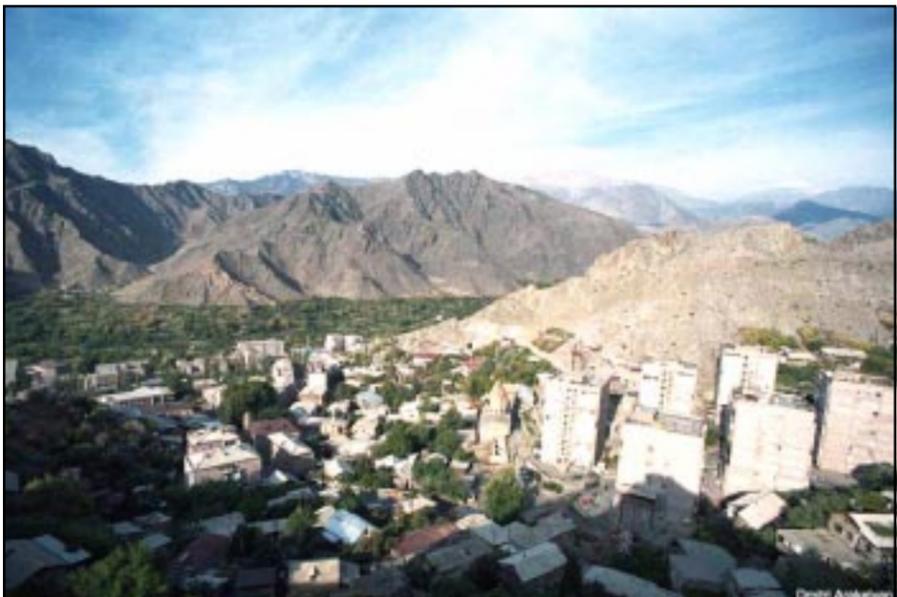
Թերեւս ուրախալի է, որ գործարկութեան մերօրեայ պայմաններում Մեղրիում այդ խնդիրը, կարծես թէ, լուծուած է, բայց, այնուամենայնիւ, համաձայնուելով գործարանի տնօրէնի հետ՝ պէտք է ափսոսալ, որ զիւղատնտեսութիւնը կամաց-կամաց տեղը զիջում է արտադրութեանը հենց այս տարածաշրջանում: Այդ պատճառով է տարեցտարի կտրուկ նուազում նաեւ խոշոր եւ մանր եղջերաւոր անասունների թիւը, տասնեակ հեկտարներով դաշտերը մնում են անմշակ:

«Այն, որ մարդկանց կենսա-

Գրիշա Գրիգորեան

մակարդակը բաւական բարձրացել է Մեղրիում, նաեւ ինձ է գոհացնում,- շարունակում է իր մտահոգութիւնը կիսել Գրիշա Գրիգորեանը,- սակայն ցաւ եմ ապրում, որ պտղի, հատապտղի հայրենիք Մեղրիի բերքը մնում է անմշակ: Յարմարուելով արտադրութեանը՝ մարդիկ կարծես թէ հետաքրքրուած չեն անգամ իրենց այգիների պտղի վերամշակմամբ: Նախորդ տարիներին գործարանը համեմատաբար ցածր գնով բնակչութիւնից 5-6 տոննա հատապտուղ էր մթերում, այսօր՝ հազիւ 1 տոննա: Հումքի մթերումը լուրջ խնդրի առջեւ է կանգնեցրել պահածոների գործարանի տնօրինութեանը, որով-

Մեղրի քաղաք

հետեւ վտանգի տակ է դրւում արդեն իսկ ձեռք բերուած գործընկերների պայմանագրային պարտաւորութիւնների կատարումը: «Ձեռնարկութիւնը 20 տոննա թզի ջեմի պատուէր է ստացել արտասահմանից, սակայն կասկածում եմ, որ կը կարողանանք այդքան հումք ապահովել», - ասում է տնօրէնը: Պտղի մթերման գործը համեմատաբար աշխուժանում է սեպտեմբերին, երբ մարդկանց դպրոցահասակ երեխաների համար որոշակի լրացուցիչ ծախսեր են անհրա-

ժեշտ, սակայն դա փոքր ծաւալ է ապահովում եւ հակառակորդութիւն չի ունենում պահածոների արտադրութեան համար անհրաժեշտ հումք ապահովելու գործում: «Դժուարանում եմ ասել, թէ ելքը որն է, հասկանում եմ նաեւ, որ շուկայական յարաբերութիւններում որեւէ մեկին չես կարող թելադրել, թէ ինչով զբաղուի կամ որ ոլորտում, բայց կարծում եմ՝ ափսոս է, որ Մեղրիում զիւղատնտեսութիւնը նահանջ է ապրում», - եզրափակում է տնօրէն Գրիշա Գրիգորեանը: *Հնտֆոնլայն*

www.massisweekly.com

DON'T MISS your chance to introduce your businesses or products to thousands of Armenians and non-Armenians in a single day!

RESERVE your **BOOTH** today for the most anticipated event of the year!

THE ARMENIAN INDEPENDENCE DAY Festival

on Sunday, September 23, 2007 at the Verdugo Park in Glendale

Ձեր արուեստը, ձեռակերտը եւ արհեստը հազարատոմար մարդկանց ներկայացնելու լաւագոյն առիթը **ՄԻ ՓԱՍՅՆԷՔ**

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ձեր ԿՐՊԱԿՆԵՐԸ այսօր իսկ, տարուան ամենէն շատ ժողովրդականութիւն վայելող ձեռնարկին

Հայաստանի Անկախութեան Օրուայ **ՓԱՌԱՏՕՆ-ին**

Կիրակի, Սեպտեմբեր 23, 2007 Կլէյնտէյլի Verdugo Park-ին մէջ

THE BOOTH SIZE IS 10' LONG AT \$300

To reserve your booth, just fill in this form and mail with your payment to:
NSCA, AIDF Committee, 440 W. Colorado Blvd., Suite #201, Glendale, CA 91204

NAME: _____

BUSINESS NAME: _____

ADDRESS: _____

PHONE NO.: _____

EMAIL ADDRESS: _____

**For Inquiries or Faster Service, call:
(818) 391-7938 or (818) 395-7967**

ՓԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

«ՀԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՕՐ»

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՐԵԱՆ

Հաճելին օգտակարին միացնող, հետաքրքրական ձեռնարկ մըն էր որուն ներկայ եղանք Երեքշաբթի, Յունիս 19, 2007 թուականին, Պրբպէնքի Հայոց Առաջնորդարանի Գալայճեան սրահէն ներս: Ի պատիւ կազմակերպիչ յանձնախումբի, դեկավարութեամբ ծանօթ մտաւորական Նահապետ Մելքոնեանի, սրահը ծայրէ ծայր լեցուն էր ուշադիր հասարակութեամբ մը, որ շատ հաւանաբար եկած էր ունկնդրելու շահեկան դասախօսութիւն մը, աշխարհի եւ նաեւ հայութեան համար կենսական նիւթի մը մասին: Նիւթը ունէր «Հայ Երուսաղէմի Օր» խորագիրը եւ ձեռնարկին պատասխանատուները գովելի գաղափարը ունեցած էին ներկաներուն տրամադրելու փոքր գրքոյկ մը, որ շատ աւելի կը պարունակէր քան սոսկական յայտագրի նշումը: Եւ այդ յայտագիր-գրքոյկը այժմ իմ տրամադրութեան տակ է եւ որմէ օգտուելով կը գրուի այս թղթակցութիւնը:

Ուրեմն ձեռնարկին նկարագրութեան ացնելէ առաջ, արժէ անդրադառնալ չիշեալ գրքոյկի բովանդակութեան: Առաջին էջի վրայ, երեկոյի կազմակերպողներու անուններու չիշատակումը - Երուսաղէմի Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի Հիւսիսային Ամերիկայի Սանուց Միութիւն:

- Երուսաղէմի Պատրիարքութեան Բարեկամներ
- Կիւլպէնկեան Մատենադարանի Բարեկամներ:

Արդէն եղաւ երեք միաւոր, ըստ երեւոյթին հայ Երուսաղէմի հոգեպէս կապուած մարմիններ որոնց մօտ գոյութիւն ունին վառ ապրումներ եւ կապուածութիւն իրենց նախնիներէն ընկալաւոր Երուսաղէմի: Արդէն ձեռնարկի ընթացքին, քիչ մը հիւմըրով նշուեցան ոմանց Երուսաղէմածին կամ Երուսաղէմաբնակ ըլլալու հանգամանքները: Եթէ այդ միաւորներու վրայ աւելցուի հովանաւորութիւնը Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, ձեռնարկին բազմամարդ եւ յաջող պարագան հասկնալի կը դառնայ:

Գրքոյկին մէջ տեղ գրաւած են երեք բանաստեղծութիւններ, Եղիշէ Արք. Դուրեանէն, Վահրամ Մալեանէն եւ անստորագիր մաղթանք՝ Առաքելական Ս. Աթոռոյ (հասկնալ Երուսաղէմի Սբ. Յակոբ Աթոռը), Սրբազան Հօր ողջոյնի եւ օրհնութեան խօսքը, Աւետիս Գ. Սանճեա-

նի հայերէն եւ անգլերէն գրութիւնները, Երուսաղէմի հայոց պատրիարքութեան մասին, երկու քարտէսներու եւ բազմաթիւ նկարներ, Սբ. Յակոբ տաճարին վերաբերող - Մայր Տաճար, Ս. Գլխադիրի Մատուռ, Սրբոց Թարգմանչաց վարժարան, Քրիստոսի Լոյս Գերեզմանը եւ ուրիշներ: Հետաքրքրական տեղեկութիւններ տրուած էին հայ Երուսաղէմի եւ Քրիստոսակոխ սրբավայրերու մասին, ինչպէս նաեւ ցանկը «Հայ Երուսաղէմի Օր»-ուչ նուիրատուներուն, յայտագիր-գրքոյկի նուիրատուին եւ Սանուց Միութեան վարչական կազմի: Յիշուած էր նաեւ հանդիսութեան ընդհանուր պատասխանատուն՝ Նահապետ Մելքոնեան եւ գեղարուեստական բաժնի վարիչ-պատասխանատու Սեդա Հայրեանի անունը:

Անշուշտ կան նաեւ ձեռնարկի յայտագիրը որուն ելույթ դասախօսական բաժնի հանդիսավարութիւնը ստանձնած էր փորձառու եւ համակրելի դէմք՝ Բարսեղ Գարթալեանը, որուն բացման խօսքը ձեւական ըլլալէ անդին կ'երթար եւ կը պարունակէր տեղեկութիւններ Երուսաղէմի մասին: Միլվա Նաթալի-Մանուկեան, իբրեւ մասնագէտ, գեկուցում մը կարդաց վանքի Մատենադարանի մասին, հետաքրքրական տեղեկութիւններ տալով այդ պատկառելի հաստատութեան կեանքի մասին:

Օրուայ գլխաւոր բանախօսն էր ծանօթ մտաւորական եւ լրագրող Փրոֆ. Օշին Քէշիշեան, որ իր երուսաղէմածին ըլլալու հանգամանքը ճշդելէ ետք, խնամուած եւ մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ հայ Երուսաղէմի անցեալի, ներկայի եւ հաւանական ապագային մասին: Յարգելի դասախօսը շեշտը դրաւ հայկական Երուսաղէմի պատմութեան, անոր հայկական եւ շրջանային յարաբերութեանց մասին, յատկապէս իսլամ կրօնքի եւ անոր հիմնադիր Մոհամմետի յատուկ հռչակագիր-ֆաթուաներու մասին, որոնք կը հաստատէին Երուսաղէմի հայապատկան ըլլալու հանգամանքը: Նաեւ Քէշիշեան լայնօրէն անդրադարձաւ Հայ Երուսաղէմի ներկայի եւ մօտիկ ապագայի դժուարութեանց մասին, որոնք բազմաբնոյթ նկարագիր մը ունէին: Ան զգուշացուց հայ ժողովուրդը այդ դժուարութեանց մասին: Երանի դասախօսը աւելի արտայայտուէր կարելի լուծումներ գտնելու մասին, դժուարութեանց չիշումի կողքին: Ներկաները խանդավառ ծա-

Շար.ք էջ 17

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑՈՒՄ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՅԾԱՌ ԹՐԲԱՆՃԵԱՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹԻ

Առաջնորդ՝ Յովնան Արքեպս. Տէրտէրեան եւ բարերարներ՝ Տէր եւ Տիկ. Ճէրըրտ Թրբանճեան կը կատարեն Պայծառ Թրբանճեան Գրադարանին բացում

Հայց. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդարանի բաժանմունքներէն Առաքել եւ Շաքէ Աղասարեան Գրադարանը եւ վերջերս ալ Համակարգիչներու Աշխատասենեակը բարեգարգուելէ ետք, Հինգշաբթի, Յունիս 15ին, 2007 երեկոյեան ժամը 7:00ին սկսաւ Պայծառ Թրբանճեան Գրախանութի պաշտօնական բացման արարողութիւնը:

Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպս. Տէրտէրեան իր կողքը ունենալով գրախանութի բարերարներ՝ Տէր եւ Տիկ. Ճէրըրտ Թրբանճեանը, Գերշ. Տ. Վահէ Արքեպս. Յովսէփեանը, Հայաստանի Գլխաւոր Հիւպատոս՝ Տիար Արմէն Լիլոյեանը, Առաջնորդական Ընդհանուր Փոխանորդ՝ Հոգշ. Տ. Տաճատ Մ. Վրդ. Եարտըմեանը, Թեմիս հոգեւորականներ եւ սարկաւազներ, յատուկ արարողութեամբ կատարեց Պայծառ Թրբանճեան Գրադարանին բացումը:

Սրբազան Հայրը իր հրճուանքը յայտնեց, որ Առաջնորդարանի կեանքէն ներս նոր իրագործում մը կը կատարուէր բարերարութեամբ Տէր եւ Տիկ. Ճէրըրտ Թրբանճեանի՝ ի չիշատակ Պրն. Թրբանճեանի մօր, Պայծառ Թրբանճեանի: Շեշտեց, որ գրադարանի գիրքերէն պիտի օգտուին թէ փոքրիկները եւ թէ ալ չափահասները: Հիւրերուն ներկայացուց Հայաստանի Գլխաւոր Հիւպատոս՝ Տիար Արմէն Լիլոյեանը եւ յայտնեց, թէ իր ներկայութեամբ Հայաստանն ու մեր հայրենակիցները հոգեպէս մեզի հետ էին մեր ազգային-կրթական եւ հոգեւոր առաքելութեան մէջ:

Տէր եւ Տիկ. Ճէրըրտ Թրբանճեան բարերարներն են նաեւ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի եւ կնքահայրերէն մին Առաջնորդարանիստ Մայր Տաճարի: Պրն. Թրբանճեան առ ի գնահատութիւն իր կատարած նուիրատուութիւններուն, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմէ պարգեւատրուած է Սուրբ Գիւրգոր Լուսաւորչի շքանշանով:

Բացման հանդիսութեան յաջորդեց ընթրիք Գալայճեան սրահին մէջ:

Գրադարանը կը պարունակէ կրօնական, պատմական եւ փոքրիկներու յատուկ գիրքեր, դասագրքեր հայերէն լեզուն սորվելու, նուէրներ Սուրբ Էջմիածնէն, սիսիներ, Տի Վի Տի եւ ոսկեայ փոքրիկ խաչեր, որոնք ձեւաւորուած են Տիար Վահէ Աշճեանի կողմէ:

Պայծառ Թրբանճեանի թողնուած ֆոնդին Փոլ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր, որ գրադարանը ձօնած էր իր մեծ մօր չիշատակին:

Տիկ. Մարթա Թիթիգեան իր սրտի խօսքը ըրաւ եւ խօսեցաւ Պայծառ Թրբանճեանի կեանքի բարեմասնութիւններուն, նուիրումին, ազգասիրութեան եւ կատարած բարեգործութիւններուն մասին եւ շեշտեց որ մենք կեանքի մէջ պէտք է ունենանք անկեղծ եւ հոգեկան սէր:

Ընթրիքի ընթացքին ներկաները խանդավառեց երգիչ Արմէն Յովհաննէսեան, Անդրանիկ Մուրատեան նուագախումբի մասնակցութեամբ:

Շար.ք էջ 17

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Blue Shield of California
Authorized Agent

1975-2005
30th
ANNIVERSARY

E-mail: BMaronian@AOL.com

ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՌԱԺԵՇՏ Է

ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ԶԷ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ԶԵՐ ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՍԻԱՍԱՆԹՕ ՄԱՐՈՆԵԱՆ

818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205

ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԸՍԻ ՀԱՅ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ 2007-Ի ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՆՏԱ ԳԱՆՏԻԼԵԱՆ

Հայ Քոյրերու վարժարանը 2006-2007 տարեշրջանը եւս յաջողութեամբ բոլորեց, իր առաքելութիւնը կատարած ըլլալու գոհունակութեամբ:

Վարժարանի երեք բաժիններն ալ՝ մանկապարտէզ, նախակր-

անպայման որ բաժին մը ունէին պատմութիւնը յատկօրէն ներկայացնելու եւ միջոցին գեղեցիկ պարերով ամբողջացնելու միջոցառումը, մանաւանդ վերջին հայկական հարսանիքը, հարսը՝ Նանօր Տէր Պետրոսեան այնքան նազանքով կը պարէր. նաեւ հարսնեւորներն ու խնամիները իրենց մաղթանքներով իսկական հայկական հարսանիքի միջոցառումը կը ստեղծէին, իսնդա՛վառելով հանդիսատեսները:

Այսպիսով անոնք պարերով,

Նախակրթարանի (5-րդ դասարան) աւարտականները

Թարան եւ միջնակարգ, բոլորեցին իրենց ուսումնական ծրագիրները՝ պատրաստ փոխանցուելու յաջորդ ուսումնական շրջանին: Անոնք գեղեցիկ հանդիսութիւններով ստա-

րով իսկական հայկական հարսանիքի միջոցառումը կը ստեղծէին, իսնդա՛վառելով հանդիսատեսները:

Այսպիսով անոնք պարերով,

Միջնակարգի (8-րդ դասարան) աւարտականները

ցան իրենց վկայականները, հպարտօրէն հարստացնելով Հայ Քոյրերու վարժարանի շրջանաւարտներու ցանկը:

Շաբաթ, 9 Յունիսի առաւօտեան տեղի ունեցաւ մանկապարտէզի հանդէսը, անհաւատալի գեղեցկութեամբ: Անոնք ներկայացուցին նշանաւոր «Մընկըլ մընկըլ»ը երգերով, պարերով, պատումներով: Յատկանշական էր ծիտիկը՝ Ալիք Մալաքեան, որ իր ներկայացնելու եւ արտայայտուելու ձեւով կը դրսեւորէր իսկական փոքրիկ դերասան մը: Նուազ ճարտար չէին մնացեալ բոլոր աշակերտներն ալ, որոնք

երգերով եւ արտասանութիւններով վկայուեցան ու մանկական աշխարհին հրաժեշտ տուին, մեծ ուսումը մը կատարելով դէպի նախակրթարան:

Նոյնն էր պարզապէս նախակրթարանի աշակերտներուն, որոնք նոյն յարկէն ներս մնալով հանդերձ, կարգացին հրաժեշտի իրենց խօսքերը, արտասանեցին երգեցին ու պարեցին՝ Շաբաթ, Յունիս 16, 2007ին ստացան համապատասխան վկայական, անցնելու աւելի պատասխանատու շրջան մը՝ միջնա-

Շաբ.ը էջ 19

ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ ՀԱՅ ԱԲԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐժԱՐԱՆԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ ԲԱՇԽՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Մերտինեան Հայ Աւետարանական Վարժարանի Նախակրթարանի եւ Միջնակարգի բաժիններուն վկայականներու բաշխման հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Յունիս 23, 2007ին, վարժարանի հանդիսարահին մէջ:

Վարժարանի հիմնադրութեան 25-ամեակին նուիրուած շքեղ ձեռ-

վկայականներու բաշխումը:

Հոգաբարձութեան ատենապետ՝ Տօքթ. Հրայր Աթիքեան խօսք առնելով շնորհակալութիւն յայտնեց ուսուցիչներուն, ծնողներուն, Մտողա-Ուսուցչական Մարմին եւ բոլոր անոնց որոնք վարժարանի վերելքին կը սատարեն զանազան ծառայութիւններով: Իր պատգամն

Նախակրթարանի (5-րդ դասարան) աւարտականները

նարկներէն ետք, հասած էր հունձքի պահը:

Հանդիսութիւնը սկսաւ նախակրթարանի 22 եւ միջնակարգի 14 աւարտականներու մուտքով:

էր «Քու անձիդ հանդէպ հաւատարիմ եղիր: Հաւատարիմ եղիր ծնողքիդ, ազիդ եւ Աստուծոյ հանդէպ, հետեւիր մեր նախահայրերու շաւիղին, կառչիր մեր դարաւոր հա-

Միջնակարգի (8-րդ դասարան) աւարտականները

Պետական եւ ազգային քայլերգներու կատարողութենէն ետք, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Միութեան Հովիւ՝ Վեր. Յովսէփ Մաթոսեան կատարեց բացման աղօթքը: Ապա նախակրթարանի շրջանաւարտները արտասանեցին Առակաց Գիրքէն հատուած մը: Թաթիանա Աբօշեան կարդաց ուղերձը հայերէն լեզուով եւ Արեգ Տէմիրճեանը՝ անգլերէն լեզուով:

Պրն. Ռաֆֆի Ղազարեան եւ Պրն. Արմանտ Ղարախանեան, զոյգ բաժիններուն դաստիարակները բեմ հրաւիրեցին տնօրէնը՝ Պրն. Յովսէփ Ինճէճիքեանը եւ կատարեցին

ատքին»:

Միջնակարգի աւարտականներուն մանկութիւնն ու դպրոցական աւօրեան ներկայացնող սահիկներու ցուցադրութիւն մը ներկաներուն ուրախութիւն եւ յուզում պատճառեց: Բծախնդիր պատրաստութիւնը կատարած էր Պրն. Արնօ Պապահէքեան:

Աշակերտական երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Տիկ. Վիկտորիա Աբրահամեան էլիասի, ելոյթ ունեցաւ ժողովրդական եւ հոգեւոր փունջ մը երգերով: Ապա

Շաբ.ը էջ 19

Մ Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր 23, 2007

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՅ ՓԱՌԱՏՕՆ
ՀԱՆԴԻՊԻՆՔ ԿԼԵՆՏԵՅԼԻ VERDUGO PARK-Ը

Massis Weekly

Volume 27, No. 24

Saturday, JULY 7, 2007

Facing Mounting Uproar From The Opposition, Civic Groups And International Organizations Restrictive Foreign-Media Legislation Falls In The Armenian Parliament

A protest march against the bill outside parliament on July 2

The Armenian parliament has failed to pass a bill that would have placed severe restrictions on foreign broadcast media, particularly RFE/RL.

The legislation would have banned foreign broadcasts on Armenian public television and radio and heavily taxed their retransmission on private stations.

The Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) had said the proposals, which passed its first reading on June 29, amounted to a "ban on RFE/RL" and could have made Armenia's March 2008 presidential elections less free and fair.

Human Rights Watch, meanwhile, had called the legislative package a potential blow to media freedom in general.

Opposition politicians as well as local and international press freedom

watchdogs believe that RFE/RL has been the only Armenian-language broadcaster not controlled by the Armenian authorities ever since the highly controversial closure of the independent TV channel A1+ five years ago.

The two opposition parties represented in the recently elected National Assembly strongly condemned the draft amendments during the debates, saying that they are specifically directed against the U.S.-funded broadcaster. They also accused the authorities of seeking to gain complete control of the airwaves ahead of next year's presidential elections.

"On the line is the standing, freedom and future of our country," Raffi Hovannisian, the leader of the Zharangutyun party, said, urging the

Continued on page 2

ACA Letter To US Secretary Of State Condoleezza Rice

Armenian Council of America has sent a letter to US Secretary of State Condoleezza Rice expressing its concern about the recent actions of the government in Armenia to further suppress the free media by passing a law that will ultimately shut down Radio Liberty-Radio Free Europe.

Attached is the text of the letter to Secretary Rice.

July 2, 2007
Secretary of State
Condoleezza Rice
U.S. Department of State
2201 C Street NW
Washington, DC 20520

On behalf of the Armenian-American Community, we would like to convey to you our deepest concern regarding the possible passage of the law on broadcasting currently being discussed in the Armenian parliament. More troubling is the fact that the newly formed government has selected this law in particular as its first order of business for this special session, disregarding all other and much more pressing issues facing the republic of Armenia today. This leads us to believe that the sole intent of the Armenian authorities is to effectively shut down Radio Free Europe / Radio Liberty, the only, truly independent news outlet currently broadcasting in Armenia.

After the closure of *A1 Plus* and *Noyan Tapan*, the Armenian authorities exercised total control on the rest of the broadcast media, except for Radio Liberty which, de facto, became the only alternative source of information. If the authorities succeed in passing this law, it will have a devastating effect on the political climate of the country and will deprive the population of Armenia of the only remaining media outlet that has consistently delivered fair, unbiased and balanced news and opinions.

We believe that the United States along with the other western governments and organizations such as the OSCE, bear their share of responsibility for what is transpiring today by giving their seal of approval to the highly flawed parliamentary elections that led to a monolithic parliament where the opposition is represented by less than 12%. By doing so, western governments not only failed in their commitment toward a democratic Armenia, but also emboldened the authorities to take such a drastic action.

It is in the best interest of the United States and all other countries that there be an unfettered flow of information throughout the world, especially in a country like Armenia, where, according to Freedom House's latest report, the media is considered "not free" and the closure of Radio Liberty will further hinder the country's democratic progress.

On behalf of the Armenian-American community, we urge you to take every step possible to avert this looming debacle and call on the Armenian government to reconsider its position and refrain from passing this law.

Backers Of Armenian Genocide Bill Reach Majority In US Congress

Members of the Armenian Council of America thank their respective representatives in Congress for sponsoring House Resolution 106, and helping the resolution garner the crucial 218 signatures.

The Armenian Council of America has been collaborating closely with other Armenian American organizations as well as Congressman Adam Schiff (D-CA), George Radanovich (R-CA), and Congressional Armenian Caucus Co-Chairs Frank Pallone (D-NJ) and Joe Knollenberg (R-MI), the initial co-authors of H.R. 106.

"In gaining 218 cosponsors, we have demonstrated that a majority of the House strongly supports recognizing the facts of the Armenian Genocide," said Congressman Adam Schiff. "While there are still survivors left, we feel a great sense of urgency in calling attention to the attempted murder of an entire people. Our failure to acknowledge these dark chapters of history prevents us from taking more effective

action against ongoing genocides, like Darfur."

"The Affirmation of the U.S. Record on the Armenian Genocide" resolution (H. Res. 106) calls on the President to "ensure that the foreign policy of the United States reflects appropriate understanding" of the "Armenian Genocide" and to "accurately characterize the systematic and deliberate annihilation of 1,500,000 Armenians as genocide."

"The Turkish government along with the United States State Department and the current administration has multiplied its efforts to deny the Armenian Genocide" declared Peter Darakjian, Executive Director of the Armenian Council of America. "Gaining 218 signatories is a vital step towards the recognition the Armenian Genocide in the United States."

The Armenian Council of America commends the strong leadership of

Continued on page 2

Dink Murder Trial Starts In Istanbul

Court Released 4 Of 18 Suspects Implicated In The Murder

ISTANBUL -- Eighteen suspects went on trial in Istanbul Monday for the January murder of ethnic Armenian journalist Hrant Dink, which sparked fears of rising nationalist and anti-minority violence in Turkey.

After a 12-hour hearing, the court released four of the 18 suspects. The judge also decided to postpone the hearing till October 1.

The trial behind closed doors began as Dink's family said the procedure was flawed because it excludes security officials who knew as early as 2006 of plans to kill Dink, but failed to act.

Police in Istanbul and the northern city of Trabzon, home to most of the suspects, are responsible for "extremely grave mistakes and almost intentional negligence," family lawyer Ergin Cinmen said outside the courthouse. The defendants "are just the tip of the iceberg," he said. "If public servants are not put on trial, the ruling will never satisfy justice

and public conscience."

In an emotional written statements, Dink's widow Rakel and his brother Hosrof appealed to the court to shed light on the involvement of officials. "Have the courage to challenge them... Let the justice of God work through you so that

Rakel Dink Addresses The Court page 3

the trial may become a point of enlightenment for Turkey," Rakel said.

"This trial is between those who defend the legal system and those who claim they are the law and the state," Hosrof said. "It will be a turning point for Turkey if the trial sheds light on the truth."

As police sealed off the street leading to the courthouse, about 2,500 demonstrators, most of them dressed in black, gathered at a nearby square and

Continued on page 3

Meeting On "Darfur And Armenia" In The British House Of Commons

LONDON -- Meeting on Darfur and Denial of the Armenian Genocide was held in London June 22, on Tony Blair's last day as Prime Minister, British-Armenian activists lobbied parlia-

between Armenia and Darfur where the Turkish model of the 20th century is being successfully repeated. Ruth Barnett spoke on the psychological effects of denial and introduced the concept of

"Darfur and Armenia" meeting in the House of Commons

ment all day in support of Early Day Motion 357. This motion, recognizing the Genocide, has now been signed by 144 Members of Parliament.

Police took an unwarranted intolerant attitude, tearing a large "Recognize the Genocide" banner and detaining the director of Armenia Solidarity for half an hour under the Prevention of Terrorism Act for holding the banner too close to Parliament. The distribution of leaflets was continued throughout and the banner redisplayed where it could still be noticed by those entering the Houses of Parliament.

A meeting on "Darfur and Armenia" was organized by Armenia Solidarity, the British-Armenian All-Party Parliamentary Group, Nor Serount Publications & the Armenian Genocide Trust in the House of Commons, in the evening, in conjunction with, the Genocide Prevention All Party Parliamentary Group and the Aegis Trust.

In the meeting in the House of Commons, Dr James Smith of The Aegis Trust, in a major speech on Ethical Foreign Policy emphasized the parallels

reducing the present "Genocide Footprint" by addressing the issues of past genocides. The Ambassador of the Republic of Armenia, Dr Vahe Gabrielyan, emphasized the political dimensions of genocide recognition which could not be addressed by any commission of historians however eminent. The meeting was chaired by John Bercow MP of the Genocide Prevention All Party Parliamentary Group, and attended by several other parliamentarians including Lord Avebury, Lord Alton of Liverpool David Burrowes MP as well as David Drew MP, the sponsor of the meeting.

The present Armenian Genocide Recognition effort in the UK is an ever expanding coalition which is gathering momentum involving more and more Armenian and UK supporters. "Genocide Recognition is a human, not merely an Armenian, issue" said Eilian Williams, a spokesman for the organizers. "We urge all Armenians to continue lobbying to obtain further parliamentary support as well as to consider joining the Aegis Trust in their Genocide Prevention Campaigns.

Human Rights Watch Slams 'Press Freedom Curbs' In Armenia

A leading international human rights organization has strongly criticized controversial government-drafted amendments to two Armenian laws which it believes could "effectively ban" future broadcasts of RFE/RL and thereby further restrict freedom of the media in Armenia.

"These new laws clearly restrict access to a crucial independent news source for many Armenians and deal a serious blow to RFE/RL and to freedom of the media in general," Holly Cartner, Europe and Central Asia director at Human Rights Watch, said in a weekend statement. "The parliament should under no circumstances pass this bill in the second reading."

The New York-based group said the proposed ban on retransmission of foreign broadcasts by Armenian state television and radio and heavy fees for private networks engaging in such broadcasts "appear to specifically tar-

get RFE/RL's Armenian service."

"By passing these laws, Armenia risks violating its international commitments to freedom of expression and the media," said Cartner. She specifically pointed to an article of the European Convention on Human Rights that guarantees the right "to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers."

Cartner also implied that continued RFE/RL broadcasts, which are accessible to the vast majority of Armenians thanks to their retransmission by state radio, are essential for the freedom and fairness of next year's Armenian presidential election. "As Armenia prepares for presidential elections in 2008, the world will certainly be watching to see if the government respects freedom of the media and other freedoms necessary for a free and fair vote," she said.

British Prime Minister Appoints Ara Darzi As A Minister At The Department Of Health

Professor Sir Ara Darzi, who is charged with improving patient care, has been promoted from his previous role as National Advisor on surgery.

Sir Ara, chair of surgery at Imperial College London, supports government plans to reconfigure NHS services.

When he took over as prime minister, Mr Brown said he planned a broad-based government of "all the talents".

Sir Ara will combine his ministerial duties with his research and clinical commitments, including the supervision of students.

Sir Ara, 47, said: "It is a great honour and privilege to be asked by the Prime Minister to continue that work for patients across the country.

"I will be working closely with Alan Johnson to map out the next steps of the reform agenda that has achieved so much in the last 10 years. But we can do better."

He said he would draw on his experience from the frontline to fulfil his new responsibilities.

"I am not a politician by profession. My working life has, is and will continue to be centred on patient care."

Sir Ara is internationally respected

Professor Ara Darzi

for his innovative work in the advancement of minimal invasive surgery and in the development and use of allied technologies including surgical robots and image-guided surgery.

The prime minister's spokesman said Professor Darzi would work Monday to Thursday as a minister - being paid for three days - and continue to work as an NHS surgeon, unpaid, on Fridays.

Professor Darzi is an Armenian who was born in Baghdad, Iraq but spent much of his childhood in Ireland. In 2003 he became a British citizen. He was awarded a knighthood in 2003 for his services to medicine and surgery.

Restrictive Foreign-Media Legislation Falls In The Armenian Parliament

Continued from page 1

majority leaders to withdraw the bill. He said it calls into question the credibility of the governing coalition's pledge to democratize Armenia.

"We had shut down A1+ for [the presidential election of] 2003," said Armen Martirosian, another Zharangutyun parliamentarian. "In 2007, we will shut down Radio Liberty for [the presidential election of] 2008. What will we do for [the next election due in] 2013? Who will we shut down? Will we shut down people?"

"We believe that Radio Liberty broadcasts are necessary for freedom of speech and the development of democracy in Armenia," said Hovannes Markarian of the opposition Orinats Yerkir Party.

"They would use the closure of [Radio] Liberty to expand activities of government-controlled media outlets during the presidential elections [of 2008,]" charged Victor Dallakian, a veteran opposition lawmaker not affiliated with any party. "Because Liberty is the only electronic media outlet which is not controlled by the authorities."

But today's failed vote in parliament, where just enough lawmakers boycotted the vote to prevent a quorum, means the government must start over if it wants to try again to pass the legislation. That involves redrafting the proposals and resubmitting them again for a new first reading.

Victor Dalakian, an independent member of parliament, was one of the more outspoken critics of the legislation introduced by the government.

"The minority proved that qual-

ity is more important than quantity, and this would be a lesson for the parliamentary majority, that it should respect one of the most important rights: liberty," Dalakian told RFE/RL.

But it wasn't just the minority that doomed the draft legislation.

It didn't pass in today's second and final reading because opposition, independent, and even some pro-government lawmakers blocked a quorum by boycotting two separate votes.

In the first attempt, only 64 votes were cast (63 for, none against, one abstention) in the 131-member parliament. In the second try, 65 votes were cast (63 for, none against, two abstentions).

Both fell short of the 66 votes necessary for a quorum.

The votes came one day after the U.S. State Department weighed in. On July 2, following a question during a press briefing, the State Department issued a statement in which it suggested the proposed legislation was unlikely to further Armenia's "stated desire for continued democratization, particularly in the wake of the May parliamentary elections that marked a step forward even as they reflected the need for further improvements toward democratic standards."

"We are pleased that there will now be more time for civil society to engage with Armenian lawmakers on this issue," Tom Mitnacht, a spokesman for the U.S. Embassy in Yerevan, told RFE/RL after the vote today. "We appreciate the substantive and active dialogue we have had with the speaker of the assembly. We are happy that Radio Liberty will be able to continue broadcasting."

Rakel Dink Addresses The Court

I demand from honorable court which is the representative of the state that all the criminals receive the punishment they deserve. I feel no hatred to any of them; on the contrary I find all of them miserable and I feel pity for them.

Rakel Dink

Your Honour the President of the Court and the Honorable Judges,

My story begins with the Armenian Varto tribe which is one of the 1915 leftovers. I was born in 1959 into the Armenian Varto tribe which was in Mardin borders; in Sirnak district now. Today the town is called Yolagzi. The name Varto comes from my grand grandfather's name, Vartan. The remaining of the tribe migrated to Istanbul in 1978. Until migration, their life in the village, and then in the city was spent by struggling at the courts against the fraud deeds that the landlords of the neighboring villages manufactured. These neighbor villages were built on our lands.

They were beaten, wounded and miraculously survived murder attempts. My father lived an honorable life without denying his roots and religion. He passed away in Brussels three years ago, with his mind and soul worried about his land, of which the trials still continue. His children promised him that they would continue the struggle. He never acted cowardly, was never lazy, never laid an evil eye on other's work and never imposed us with animosity.

I met with my beloved husband, whom I used to call Çutag, Hrant Dink in a boarding school we grew up together we got married. They stripped up our boarding school from us. With the help of Jesus Christ we overcame all the obstacles, hardships. We were worried at the problems of our country together. And now, I cry with a deep sadness.

Until today we were treated humiliated, insulted for being Armenians; we heard people use Armenian as a curse. We heard it and we still hear it from the newspapers, TVs, birth registration offices; from public servants to the highest authorities. Sometimes we were treated as if we were not citizens of this country, but migrants from somewhere else. We still witness all these and this structuring and this understanding; this darkness continues to create murderer from babies.

Verse 21:3 says "God wishes rightfulness and justice rather than sacrifices. Today, we see the babies who became murderers here; where is the darkness that created them?"

The darkness I point to is not anyone unknown. You can find pieces of this darkness in Governorship, in Gendarmerie, in Armed Forces, in National Intelligence Agency, in Police, in Government, in Opposition Part, in parties that do not have a seat in the parliament, and even in the media and the non-governmental organizations. Their names, their positions are known. They continuously create murderers from babies and they do it to serve Turkey.

We have seen them in front of AGOS right after the Sabiha Gokcen article and in front of the court houses where my husband was being tried. But for some reason, justice and judiciary cannot reach to them, do not want to reach to them. Because, they know that if they dig further they will see that this darkness exists in them also.

Rakel Dink and daughter during Hrant's funeral

Therefore, if you are not from this darkness and do not approve it, do not agree with them be courageous enough to go deeper and pull down all the barriers that was put on this case. Be the instrument of the God's justice; so that Turkey can be happy and this becomes the starting point of bright days for Turkey.

Your Honor, my husband was tried for he wrote, for he thought and spoke. As an innocent man, due to this understanding of the state he was found guilty. I believe that the expressions of the state bears separatism, insult, degradation; it encourages and multiplies the baby murderers. In short, the source of this spring is the perception and discourse. I am compliant against this discourse and the to the ones who speak it out.

I, as a member of the people who live on this soil since Noah, want to feel and see my children and myself as Armenian Turkish citizens, as equal citizens.

Our proverb says "One who denies his origin is a sinner". What would you expect from the one who denies or hides his origin? How can you establish a strong building, a good character over a faulty base? I ask you, can you trust him? Does it mean that we are enemies for not denying our origin?

My beloved husband worked hard, never lied, never acted unjustly, never said a word against his country either here or abroad. He was a defender of truth and he lived as a true son and a true citizen. In return, he received the traitors bullet.

Whatever the justice you will see fit, it will not bring my husband back. None of the rulings will be as equal as my loss of my husband. If the justice is the foundation of the land, then I am in search of this justice. I want Turkey to build upon this base. I want to see it not in words, I want to see it in daily life, in discourse. Therefore, I demand that all the responsible ones and the authorities declare: "we could not, we did not want to protect your husband, our citizen. We knowingly committed a crime, we apologize."

I demand from honorable court which is the representative of the state that all the criminals receive the punishment they deserve. I feel no hatred to any of them; on the contrary I find all of them miserable and I feel pity for them. I pray

Open Letter of Protest

Dear Friends,

Arat Dink, Serkis Seropyan, Karin Karakashli, Aydin Engin, all members of the staff of "Agos" weekly in Istanbul, and Erdal Dogal, the Dink family lawyer, are charged with "denigrating Turkishness" under Article 301 of the Turkish Penal Code. Some of them may face three years of jail time if convicted. The pretext is the publication of an old interview with the Reuters News Agency in which the late assassinated Hrant Dink had referred to the Genocide of the Armenians.

Renowned writers, scholars and journalists such as Orhan Pamuk, Elif Shafak, Taner Akçam, Ragip Zarakolu and others were charged with similar criminal offences over the last while. Some of them have chosen self-exile and are now living in Europe, the United States and elsewhere for fear of their own lives and avoiding the destiny that the late Hrant Dink faced.

Please visit <http://protest.keghart.com> to voice your opinion by endorsing an open letter of protest. This letter will be delivered to International PEN at <http://www.internationalpen.org.uk>. Whether the letter will have any impact on the outcome of the trials is unknown, however, it will be yet another document in the annals of Human Rights abuses in Turkey. As such it could help bring attention to the plight of Turkish Scholars, Human Rights activist, writers, journalists and people at large to end a Draconian rule that prevents Turkey to explore its own past history without fear of persecution. Furthermore, it may highlight the timeliness of the application that Taner Akçam filed before the European Court of Human Rights on the 20th of June 2007.

Your endorsement, dear friend, is solicited, because on previous occasions you have supported similar initiatives. The website <http://protest.keghart.com> is privately owned, free of advertisements and is not supported by any organization or third party whether financially or otherwise. Your privacy is valued; other than your name and location no other personal information will be displayed anywhere and will not be used without your permission.

Sincerely,

Dikran Abrahamian BAM D

Dink Murder Trial Starts In Istanbul

Continued from page 1

unfurled a large banner that read: "We are all witnesses. We want justice." "We are all Hrant Dink. We are all Armenians," they chanted.

Dink, 52, a prominent member of Turkey's tiny Armenian minority, was gunned down on January 19 outside the offices of his bilingual Turkish Armenian weekly Agos, in central Istanbul.

The suspected gunman, 17-year-old Ogun Samast, has admitted to shooting Dink because he was an "enemy of the Turks," the indictment says. Samast faces 18 to 24 years for the murder and a further eight-and-a-half to 18 for belonging to a terrorist organisation. The prosecution did not seek a life sentence because he is a minor, which is also why the trial is closed to the public.

Samast refused to speak at Monday's hearing, Dink family lawyer Fethiye Cetin told reporters.

Two other key figures - Yasin Hayal and Erhan Tuncel, both 26 - are accused of leading the ultra-nationalist group Samast belonged to and masterminding the murder. They could be jailed for life without the possibility of parole if found guilty.

The indictment says Tuncel was a police informer who twice told officials in 2006 that Hayal was plotting to kill Dink, but deliberately concealed the fact that someone else would pull the trigger because Tuncel himself was part of the plot.

Hayal had earlier served 11 months for the 2004 bombing in Trabzon of a McDonalds restaurant, in which six people were injured, to protest against the US-led invasion of Iraq. He is also accused of threatening Turkey's 2006 Nobel Literature laureate Orhan Pamuk,

who has also contested the official line on the Armenian killings.

Hayal and Tuncel traded accusations before the judge, lawyer Oguz Ugur Olca said. Tuncel rejected any involvement in the murder, saying he was a simple informer who did his "duty" by tipping off the police about the plot.

Meanwhile, several Turkish newspapers on Monday quoted Hayal as saying he and his comrades murdered Dink on the orders of police officers. "I do not know what this 'deep state' means. I don't know whether it's legal or illegal, but one thing is sure - there was a group controlling us in the police," the Radikal daily quoted Hayal as saying in a letter to prosecutors.

"Although you saw this, you have not protected our rights. Now I ask you, if we were used in the service of the state, is it not the state's duty to protect our rights?"

Police have not publicly commented on the accusations.

The European Union and human rights groups have shown a strong interest in the Dink case, saying it is a crucial test for a justice system often criticised for political bias.

"We will be closely watching how the court handles any evidence that may implicate the security forces," said Holly Cartner, Europe and Central Asia director at the New York-based Human Rights Watch, in a weekend statement.

Several officials, including the head of police intelligence in Istanbul, have been sacked over their handling of the case. Shortly after Dink's murder, video footage came to light showing Samast, his suspected killer, striking a heroic pose alongside security force members apparently commending him for his act.

mercy for them with the love and justice of Jesus Christ, one who knows all, sees all. I wish that with the help of the Holy Spirit, they can feel that they need this mercy. And I request that you act and

decide in line with your responsibility. With my due respect, (RD/ÖD/EÜ)

* Translated from Turkish by Özlem Dalkýran.

From Heiligendamm To Kennebunkport Through Gabala

By David Petrosyan

Almost three weeks ago, at the G8 meeting in Germany, Russian President Vladimir Putin made an unexpected proposal to his American colleague George W. Bush about the joint use of the Gabala radiolocation station in Azerbaijan.

This proposal was voiced within the framework of the discussion which emerged over the issue of placing the elements of the U.S.'s new anti-missile defence system in Europe.

In V. Putin's words, the agreement affecting Azerbaijan permits such cooperation. The Russian President stated that he has consulted with Azeri leader Ilham Aliyev about that issue and has received his support.

The Gabala radiolocation station is known to be part of a system of early warnings regarding rocket launchings which was created as early as during the USSR years (1985-1987). It is able to instantly locate the launch of ballistic and winged rockets at a distance of thousands of kilometers. One of its advantages is the fact that it is situated near the borders of Iran, the country which is worrying the U.S. the most.

Naturally, as a result of the proposals voiced at the G8 summit in Heiligendamm, Baku undertook a number of steps to raise its status in the region and use the situation that arose to lobby its interests in the issue of the settlement of the Nagorno Karabakh conflict.

Novruz Mamedov, the Head of the International Contacts Department of the Azeri President's Administration, said: "...Yes, Azerbaijan has its expectations in this issue. However, we must take into consideration the difficulties of world politics. It is unrealistic to expect instant results. Baku practises a balanced foreign policy and is trying to coordinate its interests with those of the great powers."

Most of all, in the instance that Moscow and Washington reach an agreement about the joint use of Gabala radiolocation station, the Azeri experts hope for a change in Russia's "pro-Armenian" position in the issue of the Nagorno Karabakh settlement.

President I. Aliyev expressed readiness to hold consultations with Russia and the U.S. on the issue of joint use of the Gabala radiolocation station: "I am proceeding from the strategic relations between the U.S. and Russia that, no doubt, if the project of joint use of the Gabala radiolocation station is fulfilled, Azerbaijan's significance will increase."

Meanwhile, the reaction to these

events in the Azeri expert community is not unequivocal. On the one hand, they would like to use the potential possibility of American-Russian cooperation in the operating of the Gabala radiolocation station and, on the other hand, there are a number of fears and demands:

- in case of a resumption of operations between the sides of the Nagorno Karabakh conflict, the radiolocation station will attentively trace the whole information regarding the conflicting sides;

- when using the station at full capacity they must solve the problem of the negative effect of Gabala radiolocation station's radiation on people's health and the environment in six regions of Azerbaijan;

- in case of joint operation of the radiolocation station by Americans and Russians, Azerbaijan could become an object of attack for Iran. Thus, Azerbaijan's Foreign Minister stated that his country's position is that President Putin's initiative should not cause anxiety in Iran or other countries, as "Azerbaijan's foreign policy and position are first of all based on national interests."

- all plans to modernize Gabala radiolocation station, about which Russian officials gave statements, should be coordinated with Baku.

The reaction of Azerbaijan's neighbors to the possibility of joint Russian-American use of Gabala radiolocation station is guarded. Thus, the Armenian Foreign Minister, Vardan Oskanian, as a result of his meeting with Robert Simmons, the Special Representative of NATO to the South Caucasus, declared that Yerevan is apprehensive and his country is most of all interested in how the joint use of Gabala radiolocation station by the U.S. and Russia can report on the balance of forces and issues of security in the region, as well as NATO's position in this issue.

Although it is known that NATO countries' Defence Ministers have already made a decision to strengthen the anti-missile defence of the states on the south flank of the Alliance, military experts are starting to work on plans of anti-missile defence systems which are to defend Turkey, Greece, Bulgaria, and part of Romania from the potential threat of Iranian rockets.

As for Tehran, it is "attentively examining" the Russian proposal about joint operation of the Gabala radiolocation station with the U.S. Moreover, Iran declared that it does not consider the above-mentioned proposal of Moscow as hostile.

Backers Of Armenian Genocide Bill Reach Majority

Continued from page 1

Representative Schiff, for his steadfast dedication to the Armenian American Cause.

Mr. Darakjian expressed his belief that the Armenian Genocide resolution will not pass without the support of members of Congress whose districts lack a substantial Armenian-American constituency. The Armenian struggle is continuously facing obstacles from all directions. As a consequence of these obstacles, seven cosponsors of H.Res. 106 withdrew their support of the reso-

lution.

Mr. Darakjian emphasized the extreme importance of members of the Armenian-American community to continue to press their legislators to do the right thing, and support H.Res. 106.

The Armenian Genocide Resolution (H.Res.106) within the House of Representatives is similar to the Armenian Genocide Resolution in the Senate (S.Res.106) introduced by Assistant Senate Majority Leader Dick Durbin (D-IL) and Senator John Ensign (R-NV). Currently S.Res.106 has thirty cosponsors.

The discussion of the Russian proposal suggesting scrapping the plans to place elements of anti-missile defence in Poland and the Czech Republic, as well as about joint use of Gabala radiolocation station, will be continued on July 1-2 during the negotiations of G. Bush and V. Putin in Kennebunkport (in the state of Maine). We do not make the exception that from tactical considerations the Americans will agree to joint use of Gabala radiolocation station, as this will be very beneficial for them with respect to information.

Notwithstanding, most probably, they will simultaneously continue to place their anti-missile defence complexes in Poland the Czech Republic.

Regarding Baku's hopes to make use of the arisen situation for lobbying its interests in the issue of the Nagorno Karabakh settlement, they are, most probably, exaggerated. The picture would be a little different if Azerbaijan were able to exploit that strategic entity on its own.

"The Noyan Tapan Highlights"

AMAA At The Armenia Day Festival of Alexandria

Alexandria-Gyumri Sister City Committee and the Alexandria VA Department of Recreation and Cultural Activities have been organizing a festival each year to support Armenians in Gyumri. The fifteenth annual Armenia Day Festival this year was held on Saturday, June 2, 2007 at the Market Square on King Street. There was delicious Armenian food, live entertainment, arts and crafts and displays from various Armenian cultural and charitable organizations.

AMAA participated with a display of books, brochures, pamphlets and posters describing the Child Care programs in Armenia including the Child Sponsorship and the Milk Programs. The story of Anoushik, the miracle child, was displayed which caught much attention. Anoushik, a child sponsored through AMAA, miraculously survived a deadly leukemia, thanks to the support of her sponsor.

The Alexandria-Gyumri Sister City Committee sponsors five needy children in Gyumri through AMAA. Funding for this sponsorship comes from the sale of food. Those who are interested to learn more about the committee or the festival can visit the website www.alexandria-Gyumri.org or contact the AMAA headquarters at 201.265.2607.

SEPTEMBER 23, 2007

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY
VERDUGO PARK, GLENDALE

Festival

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՆՍՈՒՐԵԱՆԻ ՍԵՆԵԿԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԳԻՆԷ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ-ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Ապրիլ 23ին ներկայացուցավ Մանսուրեանի սենեկային երաժշտութենէն նմոյշներ, դարձեալ Colburn School of Music-ի Zipper համերգասրահին մէջ:

Այս համերգին իր մասնակցութիւնը բերաւ միջազգային ճանաչում վայելող Ալտասար Քիմ Քաշքաշեանը Նիւ Եորքէն եւ Լին Վարդան հարուածային նուագաբաններու նուագածու:

Գաշնակահար՝ Արմէն Կիւզէլիմեան համերգաշարին հիւրընկալի հանգամանքով դարձեալ համերգի բացումը կատարեց: Առաջին գիշերը հեղինակին հետ հետաքրքրական գրոյց ունեցած էր բեմին վրայ, ունկնդիրներուն մտերմացնելու օրուայ «Մեծարեալը»:

Համերգը ճոխ եւ բազմաբնոյթ էր: Առաջին քառեակը «Agnus Dei», (Չութակ, թաւջութակ եւ գլարինէթ եւ դաշնակ) յօրինուած է 2000ին: Փորձ մըն է, ցոյց տալու Լատին հոգեւոր երաժշտութեան ձեւի նմանութիւնը հայկական նոյն ժանրի երաժշտութեան մեղեդիներու ելեւէջային եւ հոգեբանական առումով:

«Սրնգահար Լուսին» (piper moon) երգաշարքն լսեցինք 3 մատրիկալներէն երկրորդը, սիրային քնարական բովանդակութեամբ: Շուշիկ Պարսումեանի փորձը գովելի էր, նուրբ ձայնը հիանալի կը միաձուլուէր գործիքային համոյթին հետ: Հիացուցին մեզ իր պարզութեամբ, բանաստեղծութեամբ եւ նրբութեամբ: Սարգիս Պալթայեանի դաշնակահարութեան հեղինակութիւնը, թէքնիքը, վիրտուոզութիւնը անվիճելի է: Ըլլալով բացառիկ մենակատար, ցուցաբերեց նոյնքան շնորհալի նուագակցողի ունակութիւն: Արմէն Քասաբեանի ինքնավստահ, զուսպ, խանդաղակաթ, ուռմանթիկ, բայց միաժամանակ լարուած զգացումները մեղանուշ մեղեդայնական նուագը կը գերէ ունկնդիրները: Կոմիտասի երգերու թեմաները այնքան յստակ էին ամբողջութեան մէջ:

Քառեակ թիւ 3ը, երեք շարքով պատկերալից, մտերմիկ, տխուր եւ սրտաճմլիկ նամակ մըն է՝ ուղղուած Լոնտոն, ընկերոջ՝ Չութակահար Լեւոն Չիլինկիրեանին, ուր նկարագրած է 1993ի Հայրենիքի մէջ շրջափակման խոռվալից վիճակի մէջ ապրող հայու դժուարութիւնները: Կուռ, սեղմ յօրինուածքը մը, հեղինակի տարբեր մտորումներն ու հոգեկան ապրումները պատկերացնող: Տխուր հնչերանգներով սկսան մեզ փոխադրել այդ անհանգիստ եւ գորշ առօրեային: Բայց լաւատեսութեամբ տոգորուած Մանսուրեանի բ. մասին (scerrando) հիւմորով գուարթութեամբ այլ դիմագծով ներկայացուց արժանապատուութիւն ունեցող քաղաքակիրթ ժողովուրդի գալիք պատկերը յոյս ներշնչելով, անցողակի ըլլալը շեշտելով, հոգեխոով վիճակը հանդարտեցնելով: Լարայինները տարբեր հոգեվիճակները արտայայտեցին հարուստ գոյներով:

Լսեցինք «Lamento»ն (ողբերգ) 2 մասերով, հակասական տրամադրութիւններով փոքրածաւալ երկը: «Չորս Հայրեն»ներու Ն. Քուչակէն, երգաշարքը յօրինուած 1967ին երեւոյթ էր երգարուեստի

պատմութեան մէջ: Առաջին 3 երաժշտութեան մէջ կը զարգանայ սիրոյ զգացումը՝ ցնծութեան աղաղակի պէս լուրջ խոստովանութիւն, զսպուած բողոք ու զղջում արտայայտուած է: Երգաշարքը շատ ազդեցիկ է, հիանալիօրէն յարմարեցուած է Ալտի մենանուագի Քիմ Քաշքաշեանի փափաքին համաձայն:

Երգերուն ծանօթ եմ, մի քանի անգամ լսած եմ: 2 տարի առաջ Արաքս Մանսուրեանի հոյակապ կատարումը լսեցի, աւելի տպաւորուեցայ: Արաքսի մեկնաբանութեան մէջ ներկայ էր Մանսուրեանի զգայնականութեան երանգը, անոր շունչը: Գրական խօսքերուն նուրբ ճաշակով եղանակաւորումը, Մանսուրեանի խորունկ դիտակցութիւնն է հոգեւոր երգարուեստի եւ կոմիտասեան աւանդութիւններու:

Հաճոյք էր լսել այս տարբերակը, Ալտասար Քիմ Քաշքաշեանի եւ հեղինակի միասնական նուագը: Արտաբերեցին բոլոր նրբութիւններն ու ապրումները: Քաշքաշեան կարծես կ'երգէր այնքան ջերմ, արտայայտիչ հնչողութիւն դրսեւորեց, հարազատ մարդկային ձայնի, երգերու ոգիի ելեւէջներուն:

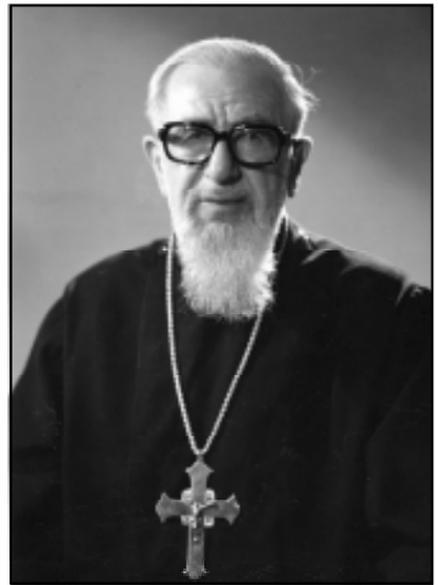
Եզրափակիչ հարուածային ստեղծագործութիւնը նորութիւն էր մեզի համար:

Ալթի եւ հարուածայիններու գուզանուագը, կարծես հարուածային գործիքներու երգացնելու հմտութիւնը փորձած էր հեղինակը: Աշխատած էր հայկական երաժշտութիւնը դրսեւորել ու թմբի ճշգրիտ ձայնելեւէջներու եւ հնչիւ-

ԻՐԱՆԱՅԱՅ ԿԵԱՆՔ - ՊԱՏԻՒ ԱՐԺԱՆԱԲՈՐԱՑ

ՈՒՆՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԵՊԻ ՂԱԶՈՒԻՆ ՂԱԶՈՒԻՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՐԱՅԸ ԱՆՈՒԱՆՈՒԵՑ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՒ. ՔՅՆՅ. Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ-ԲԱԼԱՅԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՄԲ

Ս. Հռիփսիմեանց եւ Գայեանեայց տօերի առթիւ, որոնք համընկնում են Ղազուինի Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցու տօնի հետ, ամէն տարի կազմակերպուում է ուխտագնացութիւն դէպի Ղազուին: Ուրբաթ, Յունիս 8ին, Թեհրանի թեմի առաջնորդ Տ. Սեպուհ Ս. Արք. Սարգսեանը ընկերակցութեամբ Տ. Մեսրոպ եւ Տ. Կոմիտաս քահանայ հայրերի, ինչպէս նաեւ ազգային մարմինների ներկայացուցիչների մեկնել է Ղազուին: Նոյն օրը Ս. Հռիփսիմէ եկեղեցում Սրբազան Հայրը մատուցել է Ս. Պատարագ: Ապա կատարուել է հոգեհանգիստ, ի յիշատակ եկեղեցու բարերար Յովհաննէս Բարսեղեանի, իր ընտանիքի ննջեցեալների եւ Ղազուինի վաստակաւոր հոգեւոր հովիւ Տ. Յարութիւն Աւ. Քհնյ. Տ. Մեսրոպեան-Բալայեանի:

Քի շնորհակալութեան խօսք է ասել Տիկին Թարոյեանը:

Ուխտագնացութեանը մասնակցում էին Թեհրանի Հայ Կանանց եկեղեցասիրաց, «Արարատ» եւ «Անի» միութիւնները եւ հարիւրաւոր այլ ուխտաւորներ, որոնք եկել էին Թեհրանից եւ իրանի հայաբնակ տարբեր քաղաքներից:

Նոյն օրը երեկոյեան, հիւրերը եւ ուխտաւորները թողել են Ղազուինը, տանելով իրենց հետ անմուսաց յուշեր:

Կրօնական արարողութիւններից յետոյ տեղի է ունեցել Ղազուինի հայոց «Բաֆֆի» ազգային դպրոցի հիմնովին նորոգուած սրահի բացումը, որն կոչուել է «Բալայեան» սրահ, ի յիշատակ ժրջան, երկարամեայ եւ ժողովրդանուէր հոգեւոր հովիւ Տ. Յարութիւն Աւ. Քհնյ. Բալայեանի:

Բացման արարողութիւնից յետոյ յանուն Ղազուինահայ համայն-

նային գոյներու զսպուածութեան ընդմէջէն: Գնահատել իր Լին Վարդանի վարպետութիւնը, մէկէն միւսը կը ցատկէր արտաբերելու ճիշդ

պահանջուած երանգը: Դժուար էր հասկնալը..., աւելի լսել է պէտք: Այլազանութեամբ հետաքրքրական գիշեր մըն էր:

WWW.GILIGIACOLLEGE.COM

(818) 956 9600

CAMPUS
2361 FLORENCITA DRIVE MONTROSE, CA 91020

OFFICE
1650 FLOWER STREET, GLENDALE, CA 91201

<p>Managerial Courses</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Office Administrator 2- Computerized Accounting 3- Administrative Assistant 4- ESL 5- Computerized Taxing 6- Medical Billing 	<p>Design Courses</p> <ol style="list-style-type: none"> 7- Web-Site Design 8- Video & DVD Editing 9- 3-D Modeling 10- 3-D Animation 11- Graphic Design 12- Photo Editing 13- AutoCAD 	<p>Technical Courses</p> <ol style="list-style-type: none"> 14- PC Systems Technician 15- Network Administrator 16- Desktop Publishing 17- Visual Basic programmer
---	---	---

Our Dedication Is

To educate key job skills for a better workforce performance.

To give you access to the opportunities and tools of the modern employment markets.

To support the workforce development with a sustainable education.

To improve your job performance by developing your skills.

We offer efficient course clusters for an intensive and competent training.

We Provide State Funded Program For Employers and Employees (ETP)

We Accept Workers Compensation Training Vouchers

ԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԽՕՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԵՒ ՄԱՐԴԸ

ԳԷՈՐԳ ՔՐԻՍՏԻՆՆԱՆ

Մարդկային մտածողության թափանցիկ ու պսակը հիւսուղում է իմաստասիրության ծաղկեպսակով, որ Արարչի մեծագույն պարգևն է: Անտիկ աշխարհի իմաստունները գտնում էին, որ Տիեզերական իմաստասիրության ծառը մարդու գոյությունը խորհուրդն է: Այսօրուայ Եւրոպական ժողովրդագրության հիմնաքարը դրուել է վերածնունդի ժամանակաշրջանում: Հայաստանում աւելի վաղ (10-րդ դար) սկիզբ առած վերածնունդի շարժումը աւարտուեց քաղաքական ու անտեսական փլուզումների հետեւանքով: Այսօր, մեր օրերում, երբ առնչւում են մեր բազմաբեղուն հեղինակ եւ մտածող Տէր Վարդան Աւագ Քննչ. Տուրկերեանի առատութեան եղջիրներին թափուող փորձագրութիւններին ու իմաստասիրական փայլուն յօդուածներին, սաես տեղափոխուած են մարդկային վերածնունդի ժամանակները: Եւ դա պատահական չէ: Տէր Վարդան Տուրկերեանի իմաստասիրական-գորդական ելակէտը Աստուածաբանական բարոյագիտութիւնն է, որը հիմնուած է ժամանակակից կեանքի, հասարակական զարգացումների եւ մարդանհատի հակասական մտածողութեան եւ արարքների, գործունէութեան վրայ: Ուրեմն Տուրկերեանի գրական-հասարակական-ազգային գործունէութիւնը խիստ եւ շեշտուածօրէն նպատակային է: Ժամանակակից կեանքն ու մարդկային գործունէութեան դաշտը եկեղեցուց մինչեւ ընտանեկան օջախ, անհատից մինչեւ պետութիւն ու համայնք, հոգեկանից մինչեւ ոգեղէնը, որ անմահութիւնն է, ընդգրկուածով Տիեզերական, որի կարգն ու սարքը ի սկզբանէ Աստուածագիտ է:

Տէր Հօր բազմախորհուրդ կեանքի եւ ստեղծագործական սիրանքները ժանրային առումով եւս տարբերուի են, որոնք ամփոփուած են նրա տասնեակ ծաւալուն ժողովածուների մէջ: Իսկ վերջերս լոյս տեսած նրա «Կիրակնօրեայ շողարձակ խոհեր» 600 էջանոց ծանրակշիւ գրքում տեղ են գտել նրա վերջին տարիների ստեղծագործութիւնները հետեւեալ բաժիններով՝ Այժմէական նիւթեր (յօդուածներ եւ խոհեր), Կիրակնօրեայ խոհեր, Չափածոյ մանրանկարներ (առական եւ բանաստեղծութիւններ) եւ թատերական երկեր:

Յօդուածների եւ կիրակնօրեայ խոհերի մէջ մերօրեայ ընթերցողը առնչւում է խորախորհուրդ, իր կեանքն ու ճանապարհը, ոգեղէն արժէքները իմաստաւորող խոհերի, աստուածային լուսաճաճանչ մտքերի, բարոյական մակարդակներում կեանքն ու մահը դիմակայելու պայծառ, ապրեցնող խորհուրդների, գործնական հայրենասիրութիւնը, մարդասիրութիւնը արժեւորող վերլուծութիւնների, հոգեբանական, դաստիարակչական, ճանաչողական բազում դրուագների: Դրանց մէջ բացայայտում են մեր օրերի հակասութիւնները, մարդկային, ընտանեկան, հասարակական թերութիւններն ու թուլութիւնները, շահարկութիւնները, լուսամտական ախտերը, հոգին ու միտքը պղտորող գաղջ արարքները, սուտը, կեղծիքը, գազարելի քծնանքը: Հայր Տուրկերեանի խօսքն

ու խորհուրդը մերկայարանաց չեն, դրանք հիմնաւորուած են անձնական փորձառութեամբ, կեանքից վերցրած օրինակներով, պատմական ու աւանդական, աստուածաբանական աշխարհւմբունման գաղափարայնութեամբ, որոնք համոզիչ են ու միանգամայն ըմբռնելի: Պատկերաւոր, խօսուել եւ դիպուկ են գրող Տուրկերեանի նոյնիսկ վերնագրերը: Ահա դրանցից մի քանիսը, որոնցից մի քանիսի բովանդակութեանը եւ գրելաոճին կանդորդաոճանք յօդուածիս սահմաններում. «Ո՛ւր են Աստուծոյ խօսքին հոգեւոր սերմնացանները», «Մօր մը դիւցազնութիւնը գոհողութեան ամենաբարձր պատենչին վրայ», «Հոգիներու յեղափոխութիւնը», «Չարախօսութեան ասպետները», «Մարդուն մէջ հրէշը եւ հրէշտակը», «Աշխարհի բարոյական կլիման կը ներխ ամոթի մարակումէն», «Նաղաղութեան Աստուծոյ ծնունդը», «Երիտասարդութիւն, լաւ պահէ դուն քեզ, որ ծերութիւնդ կենսուրախ ողջունես» եւ այլն: Արդէն զգում են, որ հեղինակի մտքում ամէն ինչ հասունացած է, շարակարգը ճշտուած, բովանդակութիւնը լեցուն է բազում վերլուծական խոյանքներով: Գրողի ոգեղէն թուիչքը ճշտել է իր սահմանները եւ նրա արծուենի հայեացքը յառել նպատակակէտին: Տուրկերեանն ունի իր բարոյական հաւատամքը, որ ձեւակերպուած է այսպէս. «Մարդ չի կրնար յարգել իր նմանը եւ անոր իրաւունքները, եթէ Աստուած չի խօսիր իր մէջ» (էջ 161): Այս սրբազան խորհուրդն է առաջնորդում գրողը եւ բարոյագետ հեղինակին, երբ նա քննում եւ վերլուծում, պատգամում է իր տեսակէտները, դաս ու դպրոց է դարձնում իր ծովածաւալ մտքերի ու զգացումների տարածքը, յօդուածների նիւթն ու մարդը, իր շրջապատում տեղի ունեցող արարքները, չարի ու բարու մասին իր կարգախօսները:

Գրքում մի շարք յօդուածներ արծարծում են հայ ժողովրդի գոյատեւման ու պայքարի այրող ինդիւրները, Հայաստանի եւ Սփիւռքի առօրեայ իրավիճակները, իւրաքանչիւր հայի պարտքն ու պարտականութիւնները՝ ի ինդիւր հայրենիքի եւ հայ ժողովրդի բարգաւաճման: Հեղինակը նրբօրէն թափանցում է այն յոռի երեւոյթների մէջ, որոնք խանգարում են հասարակութեան առաջընթացին, երկիր կառուցող, հող հայրենին յաւերժացնող շինականին, ոգին ու մշակոյթը պահպանող դասակարգին: Շիկացած է գրողի խօսքը, ժամանակի գորդեան հանգոյցը կտրող ու նրա գրիչը. «Նիւթապաշտութիւնը եւ անպարծութիւնը այն աստիճան մթաղանթ են մարդկային բարոյականութիւնը, որ կարելի չէ յուսալ հանգուցային դարձած միութեան հարցը փոխադարձ հասկացողութեամբ եւ գիջողութեամբ բարւօք լուծումի հասնի (էջ 80): Մառցապատ երկիր մը այնքան լուրջ սպառնալիք մը չէ ժողովրդին համար, որքան ասոնամանիքով պատած մարդկային հոգին (էջ 159)»:

Հեղինակի պայծառ միտքը թափանցում է կեանքի եւ մարդկային գործունէութեան բոլոր ծալքերը, ազգային ու համամարդկային հետաքրքրութիւնների ոլորտները, իր քննախոյզ հայեացքով

բացայայտում այն կնճռոտ ինդիւրները, որոնք արգելակում են մեր ժամանակի առաջընթացին, որոնք սպառնում են երկիրն ու մարդկութեանը, Աստուծոյ ամենամեծ պարգեւին: Եւ բնական ու բանական է, երբ ուղն ու ծուծը աստուածաբանական վեհ գաղափարախօսութեամբ առաջնորդող մտածող աշխարհի ծուռը ջանում է շտկել կրօնական բարոյականութեան վեհ ու պայծառ, մարդասիրական՝ դարեւրով փորձուած կանոնակարգով՝ սէր, գութ, հաւատ եւ միասնականութեամբ:

Ես ուզում եմ անդրարաւոնալ գրող եւ մտածող, բանաստեղծ եւ քաղաքացի Վարդան Տուրկերեանի սոյն հատորի բանաստեղծութիւններին ու առականներին, բացայայտելով նրա գրական տաղանդի ինքնատիպ առանձնահատկութիւնները:

Վ. Տուրկերեանը բազմատաղանդ հեղինակ է: Նրա լեզուամտածողութիւնն ու գրական ոճը ընդգրկում են շարժման մէջ են ընում հայոց լեզուի հարուստ բառաֆոնը, պատկերաւորութեան ճկունութիւնն ու գեղարուեստական գեղեցկութիւնները, թափն ու խոյանքը, համեմատութիւններն ու մեթաֆորները, որոնցից հմուտ ու տաղանդաւոր գուճակցութեամբ ստեղծուած են կերպարներ ու տիպեր, խօսուել, անմոռաց տեսարաններ: Մի կարեւոր հատկութեամբ էլ է առանձնանում գրող Տուրկերեանը: Դա հին յունական եւ եւրոպական վերածնունդի պատմութիւնն ու մշակոյթն է, որը եղել է նրա աշխարհայեացքի եւ գրական հմտութիւնների աղբիւրներից մէկը: Եւ նա իր ստեղծագործութիւններում տեղին եւ նիւթին համապատասխան օգտագործում է հարստացում է իր ասելիքը: Դա վերաբերում է Տուրկերեանի եւ յօդուածների, եւ գրական արձակ ու չափածոյ մանրավէպերին, առականներին, թատերական գործերին: Մրանք հեղինակի հարուստ կեանքի փորձառութեան արդիւնք են: Իւրաքանչիւր մանրավէպ եւ առակ կենդանի կեանքի գարկերակը շօշափող մի իմաստութիւն է: Ինքնատիպ ու ինքնաբուխ գործեր են՝ «Կեանքին արժէքը», «Բժիշկը եւ հիւանդը», «Ինչպէս Աստուած կը ստեղծէ», «Անասունների իմաստութիւնը»,

«Մնափառը», «Մինատէրը եւ միմոսը», «Ազահին դարձը», «Հաւատք եւ Գործք», «Վանահայրը եւ Աբեղա», «Թագաւորը եւ մըջիւնը», «Վաշխառու», «Փիլիսոփան եւ ազահը», «Ինքնագովութեան պատիժը», «Եպիսկոպոսը եւ թագաւորը», «Ընչաքաղցը», «Առիւծը, գայլը եւ աղուհար» եւ այլն: Մրանք հիասքանչ մտքերի եւ բարոյականութեան դասեր են՝ մեր օրերի մարդկային փոխյարաբերութիւնների, հաւատով ու սիրով ապրելու եւ կեանքը գեղեցկացնելու վերաբերելի:

«Եպիսկոպոսն ու թագաւորը» կուռ, կառուցիկ, մտքի ու հոգու շուշլ գոյներով աչքի ընկնող առակում հեղինակը վեհացնում ու պանծացնում է ճշմարտութիւնը, արդարութիւնը եւ պայտարակում ցոփ ու անբարոյական կենցաղով ապրող իշխողներին, նոյնիսկ թագաւորական գահին տիրացած անարժաններին:

Յունաց Բագիլիոս Եպիսկոպոսը կը պայտարակէր ցոփակեաց կեանքը, թէ թագաւորին եւ թէ կղերին, որ դարձրել էին կիրքերու գերին (էջ 450):

Թագաւորը ուզում է պատժել Եպիսկոպոսին: Նրա բոլոր սպառնալիքներին Եպիսկոպոսը հակադարձում է իր վեհ ու աստուածամտոյց պատասխաններով, որոնցով դարձի է բերում թագաւորին:

Գրող եւ բարոյագէտ Վարդան Տուրկերեանը իր վերլուծական, խորաթափանց մտքերով եւ հաւատի, աստուածաբանական գաղափարախօսութեան բարձունքից է դիտում կեանքի երեւոյթները, եւ մարդկային շարաբերութիւնների հակասութիւնները՝ ներդաշնակութեան եւ հոգու խաղաղութեան ուղիներ որոնելով, իր խօսքն ու պատգամը հասու է դարձնում մարդկութեանը, իր ընթերցող զանգուածներին: Տէր Վարդան Աւագ Քննչ. Տուրկերեանի առականին հարուստ է բովանդակութեամբ, ձեւերի մատուցմամբ: Նա միւրճուում է ժամանակակից կեանքի բարդ ոլորտները, մարդկային բնաւորութեան բազմաձայլ շերտերը, մերկացնում եւ աչքանում է շահամոլութիւնը, խորամանկութիւնը, ազահութիւնը, ժլատութիւնը, անգթութիւնը, հա-

Շարք էջ 15

ՀԱՃՆՈՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄՈՒԹԻՒՆ

Վ Ի Ծ Ա Կ Ա Հ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ն

Ի նպաստ Նոր Հաճոյ Մեծ Մուրատ դպրոցին

Մեծ Պարգեւ՝ 2008 Lexus ES 350
Ա. Պարգեւ՝ Երկու Երթ ու Դարձ Տոնս Հայաստան
Բ. Պարգեւ՝ Laptop Համակարգիչ
Գ. Պարգեւ՝ 42" Plasma TV

Կիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ
Կիրակի, Մարտ 16, 2008, Կ.Ե. Ժամը 8:00իս
Verdugo Hills Country Club
400 West Glenoaks Blvd., Glendale, CA 91202

Նոր Հաճոյ Բաղաքի 50-ամեակի տօնակատարութեան առիթով

Նուէր՝ \$100
Տոմսերը ստանալու համար հեռաձայնել՝
(626) 351-0695, (626) 577-7234, (818) 243-7029

ՄԵՐ ՍԱԳՈՒԵՆԻՆ (SAGO PALM)

ԱՐՄՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Հագուեալիս, սիրունիկ թուփ մըն է սագուենին՝ արմաւենիի ընտիր ընտանիքէն մշտադալար փայլուն տերեւներով՝ Գալիֆորնիոյ գեղատեսիլ կրանատա բլուրներու լանջին վրայ:

Տասնամեակներու վրայ տարածուող եգիպտաբնակ մեր կեանքի ընթացքին՝ Հելիոպոլիս Արեւաքաղաքը որ հիմներ է Նուպար Փաշա, իր ապարանքին կամ ուրիշ ոչ մէկ առանձնատան առջեւ տներ եմ մէկ հատիկ իսկ սագուենի:

Ան կը սիրէ ապրիլ շուքին, քան թէ աչրող արեւին...: Պտղատու ալ չէ: Երբին ապրիլը սակայն ոչ մէկ կերպով կը նսեմացնէ իր հմայքը կամ ալ կը գեղչէ փշուր մը ատկէ:

Երբ տարի առաջ գարնանամուտին, երբ օր մը սովորականին պէս կ'այցելէի մեր բուսազարդ բնակարանը, պահ մը դարձեալ կանգ առի սագուենիին առջեւ ու գմայլանքով դիտեցի այնքան հմայիչ այս գեղաբոյսը:

Մօտեցայ անոր ու հրճուանքով տեսայ թէ հունին քովէն, հողի ճիշդ մակերեսէն կանաչ նորածիլ ցօղուն մը արդէն հասակ է նետեր որպէսզի օր մը ինք տասնամեակներ վերջ բանայ թեւերը դէպի երկինք, դէպի աստղերը:

Կը ճանչնամ գլխաւոր ճարպիկ պարտիզպանը՝ միջնասակ մեքսիքացի մը որ օգնականներու իր խուբով կու գայ ամէն Հինգշաբթի մոլորատ մաքրելու, մարմանդը յարդարելու, ծառ ու ծաղիկ խնամելու եւ շէն պահելու պարտէզը:

Այդ օր մասնաւոր գացի առանձնատուն, սպասեցի պարտիզպանին գալուն: Եկաւ կէսօրին իր աշխատակիցներով:

- Վարպետ, ինչդրանք մը ունիմ:

- Ըսէք:

- Եկէք որ տեսնէք, ըսի:

Ու գացինք միասին դէպի տան մուտքը, ցոյց տուի սագուենիին հունը եւ քովի ծիլը ու հարցուցի.

- Ե՞րբ արդեօք կարելի է ծիլ մը արմատովը վերցնել ու տեղաւորել թաղարիս մէջ:

- Եթէ ունիք հատ մը, հիմա կ'ընեմ ձեր ուզածը:

- Պահ մը, ինչդրեմ, ըսի ու գացի պարտէզին մէկ անկիւնը պահած կաւէ կարմիր թաղարիս բերի ու գայն տուի մարդուն:

Ծոնցաւ անմիջապէս ու իր ձեռքի բրիչով ու ափի մեծութեամբ արմատը վերցուց իր ծիլով, տեղաւորեց թաղարիս մէջ, ապա ձեռքով ամրացուց հողը:

- Պիտի ապրի՞ր արդեօք, հարցուցի մտահոգ:

Մարդը հեզնական ժպիտով մը որ կրնաք իմաստաւորել ձեր փափաքած եղանակով՝ ըսաւ.

- Վստահ ոչինչ կայ այս արհեստին մէջ կամ աշխարհի վրայ: Մի՛շտ յոյս ունինք թէ կը յաջողի մեր ցանքը:

- Ի՞նչ ընենք ուրեմն, հարցուցի:

- Կը շարունակենք փորձել, ցանել, միշտ յուսալով եւ համբերելով, ըսաւ պարտիզպանը: Այս բոյսը շատ դանդաղ կ'աճի:

Դէպի տուն վերադարձիս, առի

կաւաչէն կարմիր թաղարը իր շիւղով ու տեղաւորեցի մեր փոքրիկ բակին անկիւնը՝ ծաղիկներու շարքին:

Յոռետես չեմ, լաւատես՝ երբեմն:

Կեանքիս այս հանգրուանին տղայամիտ ըլլալ է թէ օր մը պիտի վայելեմ սագուենիիս հասակ առնելը, մշտադալար թեւերը բանալը դէպի Անհունը:

Կանոնաւոր կերպով, երկու օրը անգամ մը իմ միւս բոյսերու կարգին, շարունակեցի ջրել ընձիւղ սագուենին՝ որ երկու տարի լման պահեց իր կանաչը: Ապա տակաւ կորսնցուց գայն, դարձաւ ոսկեգոյն, փխրուն, անգամ Գարնան:

Լրջօրէն մտածեցի ձերբազատիլ այլեւս այս չորցած տերեւէն որ իր թաղարով տխուր էր տեսնել ու աններդաշնակ՝ ծաղիկներու շարքին:

Առտու մը վճռեցի սրտաբեկ առնելու թաղարին չորցած պարունակը ու նետել գայն այնտեղ

ուր արժանի է փոշի դառնալու:

Կեանքիս մեծագոյն մասը ձգեք եմ ետեւս, անցեք փշոտ ու աւագոտ արահետներէ, հասեր հիմա հանգրուան մը երբ մայրամուտի արեւը այլեւս անգոր է այրելու գիս կամ թէ հին երգի մը մեղեդին ալեկոծելու հոգիս, որ խաղաղ է ու հաշտ՝ կարծրին, չորին ու արցունքի թացին հետ՝ անգամ վարդի փուշին: Երկար ուղի կտրած նաև մտեր է խաղաղ ջուրերու ծովը ուր քիչ ատենէն խարխիս պիտի նետէ՝ Ուղեւորութեանս Աւարտին...:

Մօտեցայ բոյսին վերջին անգամ: Ի՞նչ տեսնեմ. ընձիւղ մը անկեանք կարծուած արմատին քովիկէն հասակ է նետեր, գերթ կանաչ մատիտ՝ խրուած հողին մէջ:

Մէկ հատիկ ծիլ մը եկաւ ջրելու մտավախութիւնս, փաստեց որքան սխալեր եմ, լոկ երեւոյթի վրայ հիմնելով դատումս եւ ոչ թէ բոյսի բունին, արմատին:

Գիտեմ հիմա, կեանք ունի իր մէջ կանաչը, կը պահէ Գեղեցիկը՝ վաղուան մեր սագուենին:

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԵՒ ՄԱՐԴԸ

Շաբաթուաթուածէջ 14-էն

Լատի կեղծաւորութիւնը եւ դրանց հակառակ վեհացնում է բարութիւնն ու ճշմարտութիւնը, հոգու ու մտքի խաղաղութիւնը: Ծանաչողական մեծ դպրոց է կերտում իր գեղագիտական խօսքով, գիրն ու գրականութիւնը պանծացնում վեհի ու գեղեցիկի հզօր առաքելութեամբ:

Առինքնող են Տուրկէրեանական լեզուն ու ոճը, հարուստ բառաշարով, համեմատութիւններով ու մեթաֆորներով, խօսքի անմիջականութեամբ ու անկեղ-

ծութեամբ, ասելիքի յստակութեամբ ու համոզչակախութեամբ:

Անսպառ է Տուրկէրեանական հոգու եւ մտքի շտեմարանը: Նա երկնել է, գարնանաբոյս անձրեւի նման յորդացել, հոգիների անպատներ ծաղկեցրել, ստեղծել է մի ուրոյն աշխարհ, որի յուսով փարախներում մարդն իրեն պիտի գգայ մօրից նոր ծնուած, ազատագրուած, մաքրագործուած, մեծ ու վսեմաշուք, այնպէս՝ ինչպիսին ինքն է, Տէր Վարդան Աւագ Քհնյ. Տուրկէրեանը:

Wahib's
MIDDLE EAST RESTAURANT
الشرق مطعم
MEDITERRANEAN LEBANESE FOOD

Wahib

COME IN AND ENJOY OUR PATIO AND THE FINEST SHISA "HOOKAH"

CATERING FOR ALL OCCASION

FAMILY ENTERTAINMENT BANQUET HALL EVERY FRIDAY ~ & ~ SATURDAY NIGHT INTERNATIONAL ~ ARABIC CALL FOR RESERVATION

BELLY~DANCING

MOUHAMAD SALEM & HIS BAND ~ VARTAN / NAZO & AMIR

910~E.MAIN ST, ALHAMBRA, CA.
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

ԵՐԵՒԱՆԻ ԻՍ ՏԱՆ ԱՅՂԻՆ

ՊՕՂՈՍԱԿԻՍԵԱՆ

Երեւանում, հայոց մայր ուստանում եմ: Տան տիրոջ նման քայլում եմ փողոցներով: Այստեղ է իմ սիրտը տրոփել կէս դար եւ երբեք չի յոգնել: Քայլելիս փնտրում էի, ինչ... կորստած յուշեր, չէ նրանք չեն կորսուել, իմ ուրախ թէ տխուր կեանքն են, նրանք լոյսերով գամուած են սրտիս խորաններին, հողուս երկնակամարին ժպտում են որպէս աստղիկներ:

Փնտրում էի կեանքի աւիւնով, հեշտագին անուրջներով արբեցած ջահելութիւնս, երբ իր երկրի անուշ հովիկների քնքնչանքով ալիքուած սեւահեր տղան թեւանցում քայլում էր սիրոյ կարօտով կապուած երբեմնի դասընկերոջ հետ: Անցորդներն էին մի պահ կանգնում ու նայում նրանց դէմքերից կաթած սիրով գեղուն ժպիտներին: Ջահել սրտից շատուսանած Աստղիկի սիրոյ հուրը, արեւի ճառագայթներուց պայթած լոյսը ջրվէժում էր ջահել սրտից, ծիածան վառում քնքուշ հակի հոգու տաճարի կամարներին: Ջահելութեանս անըջած յուշերը որպէս անուշ գեփիւռ հոսում են սրտիս գարկերակներին, մեթամադձոտած հոգիս դողում, թէ լացում:

Փնտրում էի ջահելութեանս իրիկունները, երբ մուժն իր թեւերը փռած, քնքուշ գրկում էր մեզ: Աստղերն էին պատուում նրա քողերը, պլպլացող լուստո ժպիտի գգուանք ցանում դէմքերին մեր: Վահագն Յարդազողի ճանապարհից հազար, հազար աստղեր էին գալիս մայր ուստանի երկնակամար՝ լոյսի իրիկնային արբեցում պարգեւում անցորդներին: Ուստանի իրիկուններին Սեւանի ջրերի լոյսի ծովը, վարդացած տների պատուհաններից ժայթքած կրակի վարդեր էին բացում մեր ջահել սրտերին: Փողոցների սօսիների տերեւների հեշտագին համբոյրներն էին կաթում մեզ վրայ, նրանց արբեցումից մարած տերեւներ ընկնում մայիթերին:

Փնտրում էի գարունը ուստանի, Սայաթ Նովու փողոցի կեռասիներին ծաղիկ վառած հեթիաթ գարունը: Հարսանեկան քոջ էր իջել նրանց վրայ, կարծես ծառերի հարսանեաց տօն լինէր այն: Յետոյ ծաղիկները սիրով պիտի գգուէին իրար ու մայրանային կարմիր հագած: Պողոտանների ծառերի հեթիաթային փթթումը, նրանց կանաչ նոր զգեստի լոյսը: Մայիթերին, տների բակերում գարնան շունչով յորդած մանչերի խաղերը, վազվզոցը, նրանց հողիներում վառուած բարութեան հեթիաթային լոյսը: Գարնան անձրեւը, որի շիթերը թրջում էին ինձ տիեզերքից բերած լոյսով, որի յորդառատ ջրերի երզի կանչերով այգուս որթատունկերն էի ուտում, որոնք անձրեւի գարնան հեթի շունչն էին ըմպում: Եասամանների թեւերին պայթած կարմիր, կապոյտ, մանիշակագոյն, սպիտակ աստղիկների ժայթքումը, որոնց տիեզերքից բերած իրենց բոցը ցանում էին մարդկանց սրտերին: Արագիւների տողանցքը ուստանի երկնքում, որոնք շարքի իմաստուն առաջնորդը նրանց տանում էր հայոց բարտիների իրենց հին բոցներին բազմելու, որոնք օտար արիւնի հայերի կարօտի կանչերն էին ցանում ուստանի ու դաշտերի վրայ:

Փնտրում էին գարնան ջերմից տաքացած հողի քրանաթոր շոգիի

բուրմունքը, որը կարծես նախնիների ոգու յորձանքը, նրանց խոնջանքի հրէ շունչը, մայրական գգուանքի թովչանքը լինէր: Հողն էր մայրանում գարնան հեթից: Արեգակն էր գարուն բերել հայոց հողին: Գարուն էր, բերկրանք էր առել հայոց հանդերը, ուստանի փողոցներով անցնող մարդիկ գարուն էին դարձել:

Փնտրում էի հայոց ուստանում արեգակի լոյսին բացուած մանչերիս մանկութիւնը, նրանց դէմքերից ցայտած ժպիտը, նրանց ծիծաղը: Նրանց վազելը իմ թեւատարած ջահել գրկում, նրանց սրտիկների գարկերը որպէս ժամի կանչ կարծես նրանց լինելիութեան աղօթքի էին կանչում ինձ, նրանց հեթիաթային մանկութեան մէջ իմ նախնիների յարատեւութիւնն էր շողում: Փնտրում էի այն առաւօտները, երբ նրանց ձիւնոտ թաթիկները բռնած ուստանի փողոցներում դէպի մանուկների պարտէզ էի առաջնորդում, որտեղ սկսում էին իրենց ցեղի «Մաշտոց» դարձած Մեսրոպի լոյսերը քաղել ու իրենց փոքրիկ սրտիկների ատրուշաններում այք, բեն, գիմ-ի կրակի խարոյկն էր վառում:

Փնտրում էի այն հանգստեան օրերը, երբ տօնական հագնուած հայր ու մայր մանչերին առաջնորդում էինք զբօսայգիներ: Այնտեղ, նստարաններին տարեցները խոկում էին իրենց անցեալ օրերը, երբեմն ժպիտ, երբեմն հպարտանք, երբեմն էլ բարկութիւն էր հոսում նրանց դէմքերից: Ո՞վ կարող էր սիրտը նրանց կարգալ, ո՞վ իմանար նրանք երկրի որտեղի փշուներ էին, որոնց չէին կարողացել կուռով հողին մնալ եւ հասել էին արեւելեան կողմն իրենց աշխարհի: Այնտեղ մանուկների քրքիչներով գեղուն վազքի ձայնն էր, նրանց անուշ ծիծաղի կանչերը, բարձրախօսներից հայոց ուսուչ-պարների, գուսանների քաղցր երգերն էին հնչում: Խաղահրապարակներում մանուկների պարի գեփիւռահոս ծփանքը, ճօճանակների կենդանիների բազմած մանուկները կարծես ճախրում էին դէպի տիեզերք, ճախարակներն էին նրանց պտտացնում երկրի շուրջը: Պարի

փակ հրապարակներում ջահելներ իրար գրկած, իրենց «Մանկութեան թանգո» պարով էին արբենում: Ջահելութիւն, մի անգամ է բաշխում մարդուն, այժմ այն որպէս արեւացած յուշ վառում է իմ սրտում, ջերմացնում իմ ալեհեր հողին:

Փնտրում էի կարօտած տունս, հազար տառապանքով, հազար գրկանքներով պատած տունս: Տանս ճանապարհի անցնում էի ցեխոտ, ջրափոսերով փողոցներով: Որպէսզի մանչերս չցեխոտուէին, առնական լեռնականի որդին նրանց գրկած ու մէջքին շալակած տուն էր տանում: Անցայ Հրազդան գետի վրայով նետուած բարձրաշէն կամուրջով, դիտելով յատակին ամբարացած յենասիւնները, տարիներ սպասել էին նրա այս թռիչքին: Միւս ափից դիտեցի սպաննուած տանս ու այգիիս տեղամասը: Քայլեցի իմ տան փողոցի ճամբով, տները բարձրացել ու կարմիրով էին պրեսապատուել: Կանգնեցի խոնարհ ու իմ ջահել լոյսով վառուած տանս առաջ, նրա կարմիր երեսը կարծես ժպտում էր, կարծես ահա քարերը գալու էին գրկէին ինձ, սակայն ես վազեցի դէպի դարպասը, երեսուն տարիներ յետոյ դարձեալ գրկելու նրան: Նոր տէրն էր ինձ ընդառաջ եկել, ինդրեցին այգի մտնել:

Որպէս հայրենադարձ, Հրազդանի ձորի ափին ինձ յատկացուած հողակտորի վրայ անասելի դժուարութիւններով ու գրկանքներով, սակայն անչափ խանդաղատանքով մի յարկանի փոքր տուն կառուցեցի: Դիմացը Արաջի լեռն էր, եթէ ակներդ մշուշած նայէիր նրան, պիտի տեսնէիր կարծես լեռն ամբողջ Արա դարձած պարկել էր, աստուածների ուղարկած յառաւելջներն էին նրա վերքերին յենած՝ ջանք անում նրան կենդանացնելու: Դիմացն էր Արագածը իր չորս գագաթներով իրար գրկած, իրենց գոգին դեռ ձիւնն էին պահել, ցերեկները իրենց ձիւնոտ հովիկներն էին ճամբում հայոց դաշտերին ու ուստաններին: Գիշերները աստղերն էին իջնում նրանց գագաթներին լոյսի անձրեւ փռելու... ասում էին Լուսաւորչի Կանթեղ, չէ, հայոց արեւի աստուած Միհրի վառած կանթեղն էր այն, որ

լուստո լինէր հայոց աշխարհը: Լեգէնական կամաւոր զինուոր Արմենակ հայրս, դիտելով քարքարոտ հողակտորը ասաց որ այդտեղ այգի չի լինի: Դեռեւս իր բազուկներում լեռնականի կորովը պահած, մէկ մեթր խորութեամբ փոթեց հողակտորը, հողը ազատելով քարերի կապանքներից: Յորդորեց այդ քարերով հողամասի ծայրամասին պատ շարել, հող ամբարել որ այն ընդարձակուէր: Մուսա Լեռան իր պարտէզների նման, հողամասը երեք փոքրիկ ցածր դարաւանքներով յարդարեց:

1956ի գարնանամուտի մի օր, հայրս խուրձերով որթատունկի արմատակները բազուկների տակ, հողամաս եկաւ, տնկեց շարք, շարք՝ որպէս յարութիւնը իր հայրենի երկրի որթատունկերի: Յորդորեց հողամասի երկու եզերքներին, ճակատներին, ծիրանենի, տանձենի, դեղձենի, կեռասենի, թթենի տնկել, որպէս իր նախնիներին խաչեր, որպէս իր հայրենի պարտէզների յուշ: Իմ ցեղին սրտից յորդած հողի, ծառի պաշտամունքի, հողի մայրութեան ոգիով հունձուած լեռան որդի, ծառեր, ծառեր տնկեցի: Իմ շունչով մայրացան ու փողոցում «Պողոս» պարտէզ կոչուեցաւ: Պողակալեցին ծառերս, կարմիր հագան կեռասենիներս, ծիրանենիի վրայ արեւ իջաւ, դեղձենիի վրայ ծիածան շողաց, որթատունկերը բարձրացան սիւներին, կարմիր սպիտակ ժպիտներով վառուեցին, խաղողի լոյս եղաւ այգում: Այդ նոր հայի արարման նախանձով այրուեցին դրացիները, մանչերը մտան այգի, գողուն խաղող քաղեցին: Դրացի մեծացած մի աղջնակ այստեղ հանդիպելով ինձ խոստովանեց, որ տանից մեր բացակայ եղած ատենին ինչքան խաղող էր քաղել, անուշ եղած լինէր: Ով մտա այգիս, ժպտացող հողով ափերով խաղող ու միրգ տուցեցի, ինչ լաւ էր իմ խոնջանքով արարուած բնութեան պարգեւը բաժանելը:

Այնպէս պատահեց, որ նոր դրացի եղաւ ինձ մի ընտանիք, չեմ գրում նրանց բնիկ վայրերի անունները որ գրիչս ստուեր չենտէր

Շաբ.ք էջ 17

Հրապարակային Երկայացում

ՋԱՒԷՆ ԽԱՆՁԵԱՆԻ

Այս Տունը Բուկղ է Թէ Իմս

Նոր լոյս տեսած գիրքին

Կազմակերպութեամբ՝

Թերեան Մշակութային Միութեան

Համազգային Կրթական

ու Մշակութային Ընկերակցութեան

Նոր Սեբունյ Մշակութային Միութեան

Պոլսահայ Միութեան

Մշակութային Յանձնախումբին

Գլխավոր Բանախօս

Սարգիս Մաճառեան

Ստիկանիոս Գերայեան, մեկնարկային

Մոմա Խանձեանի

Գեղարուեստական բաժին

Ժողովրդական երգիչ

Գագիկ Պատպեան

Հինգաբրի 12 Յուլիս, 2007

Երեւանի ժամը 8-ին

Կենտրոնի Կեդրոնական Գրադարանի Մրտհ

222 E. Harvard, Glendale

Հիրապիրութիւն **Մտաքց ազատ**

ԵՐԵՒԱՆԻ ԻՍ ՏԱՆ ԱՅՁԻՆ

Շարունակուած էջ 16-էն

նրանց ճակատներին: Նրանք իրենց ընտանիքում այլ ու կին, որդիներ անհաշտ էին իրար հանդէպ: Հակառակ իմ չափազանց բարեացակամ վերաբերմունքին, ամէն սաղրանք սարքեցին մեր հանդէպ, անուանարկեցին, անանուն նամակներ չղեցին աշխատանքի վայր, գրպարտանքի նամակ նոր բարեկամացած ընտանիքին, որի մեղքից դուրս գալու համար եկեղեցի չկառուցելով, նախախնամութիւնը չէր արդեօք որ պիտի պատժէր նրանց: Մանչերիս սիրոյն ընդհարումներ չէր «չգանցի», նրանց հետ: Ատելավառ մաղձով լցուած նրանց հոգիները չհանդուրժեցին մեզ, իմ այգին, իմ որթատունկերից ժպտացող խաղողին, իմ հայրենադարձի արարման կորովի ոգին: Առաջին շարքի մի քանի «Արմէնիա» կոչուող որթատունկերի արմատներին հեղուկ էին լցրել, յաջորդ գարնանը նրանք չծլարձակեցին, մահացել էին եւ նրանց չար հոգին ծառ էր սպաննել: Ես փախայ նրանցից, իմ պատած տնից, իմ այգու ծառերից, այնպէս, ինչպէս թուրքի հանդէպ ստելավառ սրտով իմ նախնիները 1939 թուականին փախան իրենց տներից, հողից, պարտէզներից: Հայրենի իմ տունս որպէս տխուր յուշ իսպ է մնացել սրտումս, ուրիշի պատած տուն տարայ մանչերիս, հոգիս երբեք չհանգչեց նրա կարօտից:

Այնտեղ էլ, ինչպէս բոլոր հայերի հայրենիք Հայաստանում էլ, փորձեցին չհանդուրժել մեզ: Սպառնազին կանչեցի նրանց, որ իմ համբերութիւնն հատել է, կռիւ կ'անեն, դուք կը լինէք ձեզի պատճառուած ցաւի պատասխանատուն, խեղօքացան:

Ամբողջ երկիրը, նոյնիսկ պետութիւնը, չհանդուրժեց հայրենիք վերադարձած հայերին, անուանարկեցին նրանց, խտրական վերաբերմունք ցուցաբերեցին նրանց նկատմամբ, առանց յանցանքի ու դատի հազարների ցուրտ երկիր տարան եւ շատեր ստիպուած ետ վերադարձան թէ փախան: Ժամանակին փախնողներին «դաւաճան» յորժորջողները թողած հող, տուն, անուրջներ, գաւակներ, գարամեալ ծնողներ, նախնիների գերեզմաններ հիմա իրենք են փախնում ուրիշ աշխարհներ, վատ համբաւի արատ խորագանելով հայու անուանը: Ով քաջի սիրտ ունի, ում սրտում հայոց նահապետի ոգու հուրն է վառուած մնացել են կառչած իրենց հողին, շէններին: Հայեր են նրանք, տէրը երկրի: Ասում են՝ «կը լաւանայ կը գնանք», «խելքի աշեցէք»:

Դարպասից ներս մտայ դողալով, մոլոր քայլերի այն ճանապարհով որ հայրս էր ծեփել թրծաշաղախով: Այգու մոտքում էի... Աստուած իմ, փլել էր այգին, հաւնոցների վանդակներ էին այնտեղ, հաւերն էն հողը պղծում: Կոտրել էին ծառերը, որ այրուէր նրանց տնկողի ծառի պաշտամունքը: Հսկայական տանձենին էր միայն մենաւոր իշխում այգում: Դատարկ էին որթատունկների «թարմա»ների արեւին բացուած տարածքները: Երեսուն տեսակ խաղողի տանաեակներով որթատունկերից մի քանիսը միայն կարողացել էին «թարմա»ներին, որտեղից հատուկէնտ ցանցառ ողկոյզներ էին ձօժուած: Չոպայ նրանց, չուգեցի խոռվել նրանց վիշտը, ես էի նայում իրենց,

թէ իրենք ինձ, աչքերիցս արցունքի շիթեր հոսեցին նրանց բնորի հողին, արդեօք այն պիտի մեղմի իրենց խոռքը եւ նրանք դարձեալ պիտի ուռնանան եւ յուրձին խաղողով: Ճամբեգրից մտայ այգի, պինդ կոխեցի հողին, որ նրա արարողի սարսուռը անցնէր մարմնովս, մի բուռ հող վերցրի ու շաղտուի այգում, գրկեցի Նեկտար հօրաքրոջս նուիրած թզենիների նոր ոստերը, որոնցից կախուած թզերը կարմիր ժպտում էին, հօրաքրոջս գորովալի ժպիտը լինէր կարծես, նրանց էլ չդպայ: Նոր տէրը խոռքով տեսնելով, անընդհատ կրկնում էր, ներող կը լինես բարեկամ, չկարողացնք պահել այգիդ»: Այլալուծ փախայ այգուց, տան կիսաբաց դռնից քսան տարիների լոյսն էր ողջունում ինձ, վագեցի դէպի դարպաս, փախայ:

Դուն է դուռ ընկած «Մուսա Լերան Ողջոյն»ի լոյսն էի ցանում Երեւանում: Նայում էին գրքի երեսի դիւցազնութեան յուշարձանին, նրա ստորոտի կապոյտ ջրերին բազմած ուղեկներին, ժպտում ու սիրով վերցնում այն: Ուխտաւորի նման եկել էի իմ լեռների կարմիր ողջոյնը բերելու հայոց ոստանին: Մտայ նախնիների վերակենդանացած Գլաձոր համալսարան, բարձրացայ 1919 թուականին հիմնադրուած հայոց համալսարանի աստիճաններով, Աճառեանի անուան համալսարան, դպրոցներ: Սիրուն հագնուած գեղադէմ տղաներ ու աղջիկներ, գրքեր բռնած շտապում էին աշխարհի ու իրենց իմաստունների լոյսը քաղելու, ով իմանայ նրանցից քանին իրենց ցեղին փառքի ծիսածանն են փոխու աշխարհին: Մտայ հայոց Գիտութեան կառու, այնտեղ էլ վառելու լոյսը իմ լերան: Չարմանահարաչ հայ, աշխարհաքանդ այն պատերազմի 1943 թ. Օրբելեան իմաստուն գաւակը Յովսէփի, հայոց մեծերի հետ հիմնադրել էր այն: Գրքի կապոյտները որպէս լապտեր բռնած գնացի գրողների տուն, բարձրացայ այն աստիճաններով, որտեղից քայլել էին Շիրազը, Սիլվան, Պարոյրը, Վարդգէսը, Հրանդը, Էմինը, որոնց ստեղծագործողին է թեւածում նրա կամարների տակ: Յաջորդ օրը գրողներից ոմանք շտապել էին տպարան գիրք խնդրելու, նրանց բաժին չէր հասել լերան ողջոյնից:

Քաղաքի բարձունքին հսկող հայոց մատենանների պահոց-մատենարան բարձրացայ: Խոնարհութեցի Մաշտոցի առաջ, համբուրեցի բղանքը նրա, ճակատից շառնած իմաստութեան լոյսով աչքերս թրջեցի: Բագուկներս տարածած գրկեցի շէնքի որմերում կանգնած՝ Խորենացուն, Տաթեւացուն, Գօշին, Ֆրիկին, Ռոսլինին, Շիրակացուն: Յեղին սրտի ոգին, իմաստութիւնն է հանգչում այնտեղ հանգրուանած մատենաններում, որոնք անցնելով տառապանքի, յաղթանակի ուղիներով անձնաւորուած են իրենց ժողովուրդի հետ: Իմ համեստ գիրն էլ թողեցի այնտեղ, որի լերան կուրի ոգին պիտի շողայ այդ մատենանների հետ:

Քայլեցի ոստանի կարօտած ճամբաներով, մարդիկ են խուռնեցում, ճեմում են, սիրուն հագնուած շտապում են, կարծես տօնական օր լինէր: Սիրուն, սիրուն աղջիկներ ու տղաներ շատ, շատ, ծիծաղ է հոսում նրանց ակներկից, այս ինչքան աղուր են: Փողոցներն են խուռուած ինքնաշարժերով, մարդ-

Շարունակուած էջ 7-էն

փերով գնահատեցին Օ. Քէչիշեանի ելույթը: Խօսքի պատշաճ բաժին մը ունեցաւ քաղաքս հիւրաբար գանուող Գերշ. Տ. Նուրհան Արք. Մանուկեան, որուն մէջ փոխանցեց թորգոմ Պատարիարքի ողջոյնի խօսքը, ինչպէս նաեւ հրաւէր Երուսաղէմ այցելելու: Նուրհան Սրբազան լուսարարապետն է Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան:

Յայտագիրը ունէր ճոխ եւ խիստ հաճելի գեղարուեստական բաժին մը, գոր հանգամանօրէն եւ դիպուկ նշումներով վարեց Սեդա Հայրեան: Յայտագրի հնչիւնային ձեւաւորումը ստանձնած էր Անդրանիկ Մուրատեան, ծանօթ մասնագէտը այս գործին:

Հերթով բեմ բարձրացան հետեւեալ արուեստագէտ-արուեստագիտուհիները, որոնց բոլորին ալ կատարումները խանդավառօրէն ընդունուեցան ներկաներու կողմէ:

- Անահիտ Ներսիսեան՝ Ալագեազ Բարձր Սարին
- Փոքրիկ Մէրի Աւետիսեան, որ հրաշալի կերպով ասումնքեց էմինի «Կուռնկը» եւ Հ. Սահեանի «Ախր ես ինչպէս»
- Գագիկ Պատալեան՝ Հէջ Զան Սարեր, Գարունէ Գալիս, Սիրոյ Ամառ
- Դանիամուրի վրայ հրաշալի կատարում Ալին Մէլիք Ատամեանի կողմէ, Խաչատուրեանի «Թոքաթան»
- Լիլիթ Խոջախան՝ քանոն -

ԲԱՅՈՒՄ ՊԱՅՏԱՌ ԹՐԲԱՆԵԱՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹ

Շարունակուած էջ 7-էն

Հանդիսավար Տիար Ռաֆֆի Քենտրիճեան հրաւիրեց Առաջնորդ Սրբազան Հայրը, որ իր փակման խօսքին մէջ անգամ մըն ալ թեմիս անունով իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Բարերարներ՝ Տէր եւ Տիկ. ձերըլտ թրբանձեանին եւ ընտանեկան պարագաներուն եւ առ ի գնահատութիւն,

կանցով, անցնում են որտեղից որ պատահի, ասում էին միայն անցումներով գնացողները շատոնց է որ չքուել են քաղաքից: Կարծես եօթանասուն տարիների կարօտած ազատութիւնն է պոռթկացել, թող իրենց ազատ կամքով վառուեն, ոչինչ, այն կը հանգչի եւ մարդիկ նորէն հանգիստ կը քայլեն փողոցներով: Արեւիտան փողոցում դարձեալ ծաղկավաճառ Գարապալան է, կողովը ու ծաղիկ ձեռքին, կարծես կենդանի է ու ծաղիկներ հրամցնում աղջիկներին: Քանդակագործ Թոքմաճեանն է նորէն նրան փողոց բերել, իր հօր մտերիմն էր եղել: «Մուսա Լերան Ողջոյնով, նրա ծաղիկի գամբիւղում լերան յուշարձանը դրի:

Կառուցման պաթոսի շունչն է ոստանում: Քանդում են, բարձրաբերձներ կառուցում, շէնքերի վրայ նոր յարկեր աւելացնում, նրանց հիմքերը կարող են արդեօք պահել նրանց: Այդ ապակեպատ կառուցներով բերք չես գարմացնի այցելուներին: Նրանք փնտուում են դէմքը Երեւանի, որը ափսոս կորչում է: Նոր նախագիծ են պատրաստում՝ հին Երեւանը մէկ փողոցում, Արամի՝ հայոց Դիկտատոր» Արամ Փաշայի փողոցում, որտեղ կը վերականգնուի հին քաղաքը: Կամարները կը տանեն ծառաշատ, լուսաւոր բակեր, որտեղ ստեղծ-

էլիսէմէս
 - Նիւ Եորքէն Տանիէլ Տեքեր, հայ գանգոլաճներու գնահատուած երգիչը իր «Կիլիկիա»-յով
 - Կրկին ասումնք՝ Միլեն Հայրեան եւ վերջապէս Սայլի Մայիլեան, որ իւրայատուկ կերպով ներկաներուն հրամցուց «Պարուլի Հիթ», «Արաքս» եւ «Միաբանութեան Պար»: Մանօթ երգիչ Դաւիթ Սամուէլեան, Երուսաղէմ ուսած, կատարեց Հայաստանի քայլերգը եւ վարժարանի հրաժեշտի երգը՝ «Օրերն Ոսկի մեր Մանկութեան»:

Այս տպաւորիչ եւ դաստիարակչական ձեռնարկի աւարտին, կազմակերպիչները, ղեկավարութեամբ Նահապետ Մեղքունեանի բեմ ներկայանալով իրենց շնորհակալութիւնները յայտնեցին եւ նուիրատուութեամբ մը Առաջնորդարանին, յայտնեցին իրենց զգացումները:

Առաջնորդ Սրբազանը պերճախօսութեամբ կատարեց իր փակման եւ օրհնութեան խօսքը, յայտնելով յատուկ գնահատութիւն Նահապետ Մեղքունեանին եւ իր գործակիցներուն, միեւնտյն ատեն իր ողջոյնները հաղորդելով Երուսաղէմի Միաբանութեան, խոստանալով այս գաղութին, կազմակերպել պարբերական ուխտագնացութեան խումբեր դէպի Երուսաղէմ: Կը կրկնեմ հաճելին օգտակարին միացնող հետաքրքրական ձեռնարկ մըն էր «Հայ Երուսաղէմի Օր»ը:
 Մեր շնորհաւորութիւնները բուրրին:

անոնց նուիրեց Հայկական Խաչքար մը, որպէսզի միշտ պահապան դառնայ իրենց կեանքին: Սրբազան Հայրը յատկապէս շեշտեց, որ բուրս ալ աղօթէնք պահուասիրտ Տիկ. Պայծառ Թրբանձեանի հոգիի փրկութեան համար:
 Հիւրերը ընթրիքէն ետք առիթով ունեցան անձամբ շնորհաւորելու օրուան բարերարները եւ անոնց ընտանեկան պարագաները:

ուելու է հին Երեւանի առօրեան՝ թանգարաններ, արհեստանոցներ, խորտկարաններ, կարօտաբաղձ Երեւանցիները, այցելուները պիտի տեսնեն հին Երեւանը:

Գնացի ոստանի Մայր Տաճար, Արա-Արամազդ թող կոչէին այն, հայոց փոքրացած աշխարհին տիեզերքի կենտրոնի լոյսը կը յորդէր նա: Լայնանիստ է այն, չունի վեհութիւնը հայոց հին տաճարների, նրանք թէեւ փոքրածաւալ էին, սակայն իրենց վարդապոյն քարէ կամարներով, գմբէթներով կարծես երկինք էին ճախրում աստղերի լոյսը քայլելու ու այն լցնելու հայոց սրտերին: Աղօթեցի հայոց հողի անսասանութեանը:

Առասպելական Անդրանիկն է զոյգ նժոյզներով տաճարի բակ եկել իր հետ բերած արեւելեան ու արեւմտեան կողմերը հայոց աշխարհի, որ իր արմենական ոգու հուրը ցանկէր աղօթքի եկած հայերին, որ նրանք իրենց հոգիներում պահէին շունչը Հայկ Նահապետի ոգու, որ նաեւ աղօթքին ուժին: Խոնարհութեցի հայոց չորս մեծութիւններից Մաշտոցի, Խորենացու, Կոմիտասի հետ միւս մեծին՝ Անդրանիկին, քանդակագործ Արա Շիրազը կարծես ժպիտ էր ցանել նրա դէմքին, որ այն իրենց սրտերում լցրած տաճար մտնէին:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՐԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի ֆուտբոլի առաջնության 12-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

- Գանձասար - Փիւնիկ 0-1
- Միկա - Ուլիս 1-0
- Կիլիկիա - Շիրակ 1-4

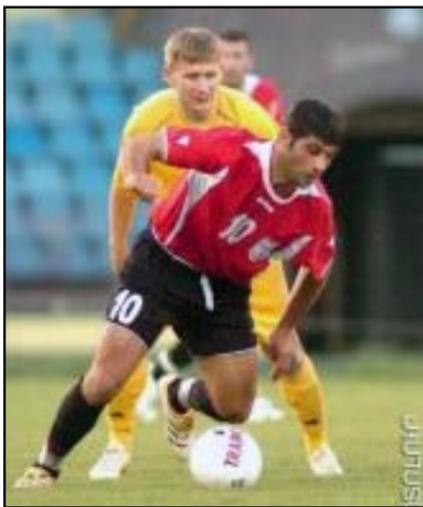
ԽՈՒՄԵՐՈՒ ԴԱՍԱՆՈՐՈՒՄ

	Խաղ	Յաղթ.	Հաւ.ժ.	Պարտ.	Կոլ	Միակոր
1. Փիւնիկ	11	9	1	1	25-6	28
2. Արարատ	10	7	1	2	16-2	22
3. Բանանց	11	6	3	2	17-11	21
4. Միկա	12	6	2	4	21-13	20
5. Շիրակ	12	4	3	5	10-11	15
6. Գանձասար	12	3	4	5	7-7	13
7. Ուլիս	12	1	2	9	5-26	5
8. Կիլիկիա	12	1	2	9	4-29	5

ՈՒԵՖԱ-Ի «ԻՆՏԵՐՏՈՏՕ» ՉԱԲԱԹ

«ԱՐԱՐԱՏ» ԵՐԵՎԱՆ - «ՃԱԽՏԻՈՐ» ՍՈՒԿՈՐՍԿԻ 2-0

Երեւանի «Արարատը» դուրս մնաց Ինտերտոտոյի գաւաթի խաղարկութեան որակաւորման առաջին փուլից, թէեւ «Հանրապետական» մարզադաշտում 2:0 հաշուով առաւելութեան հասաւ Սոխոտրակի «Ճախտորի» նկատմամբ: Այս թիմերի միջեւ կայացած առաջին մրցալէճում «Ճախտորը» յաղթել էր 4:1 հաշուով: «Արարատ» եւ «Ճախտոր» պատասխան մրցալէճը անցաւ դաշտի տերերի բացայայտ առաւելութեամբ:

Հայ ֆուտբոլիստները հաշիւը բացեցին 31-րդ րոպէին, երբ հեռահար գեղեցիկ հարուածով աչքի ընկաւ Նշան Էրզրումեանը: Նմանատիպ եւս մէկ գեղեցիկ գոլ 54-րդ րոպէին խփեց «Արարատի» ընթացիկ մրցաշրջանի գլխաւոր ումբարկու Մարկոս Պիզելին: Սակայն աւելին անել վարուժան Սուքիասեանի սաներին չյաջողուեց, թէեւ 2-րդ գնդակը խփելուց յետոյ «Արարատ» «Հանրապետական» եկած 4 հազար երկրպագուներին բռնա աջակցութեան ներքոյ անդադար գրոհում էր: 78-րդ րոպէին «Ճախտորի» կազմում 2-րդ դեղին քարտը ստացաւ եւ խաղադաշտից հեռացուեց Ալեքսանդր Կիմենկին: Սակայն 10 հոգով էլ բեւառուները կարողացան պահպանել իրենց համար ձեռնտու հաշիւը:

ԵՐՈՒՊԱԲԱԹՆԵՐՈՒՄ ՐԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԽՈՒՄԵՐՈՒ ՄՐՅԱԿԻՑՆԵՐԸ

Ֆուտբոլի Հայաստանի ֆուտբոլի ասոցիացիայի 2007-08թթ. խաղարկութեան որակաւորման առաջին փուլում մրցելու է իռլանդական «Դերի Սիթի» թիմի հետ: Այս մասին յայտնի դարձաւ ՈՒԵՖԱ-ի շտապ բնակարանում կայացած վիճակահանութեան ժամանակ:

2-րդ փուլում «Դերի Սիթի» եւ «Փիւնիկի» գոյգի յաղթողին սպասում է Ուկրաինայի փոխչեմպիոն Դոնեցկի «Ճախտորը»:

ՈՒԵՖԱ-ի գաւաթի 2007-08թթ. խաղարկութեան որակաւորման առաջին փուլում Հայաստանը ներկայացնող «Միկան» եւ «Բանանցը» հանդիպելու են բաւական ուժեղ մրցակիցների հետ:

«Բանանցը» մրցելու է շուեյցարական «Յանգ Բոյզի» հետ, որը անցած տարի մեծ առաւելութեամբ յաղթեց «Միկային» դարձեալ ՈՒԵՖԱ-ի գաւաթի խաղարկութեան որակաւորման առաջին փուլում:

«Միկան» մրցելու է հունգարական ՄՏԿ-ի հետ, որը եւս շատ լուրջ մրցակից է: Առաջին հանդիպումները կայանալու են Յուլիսի 19-ին, իսկ պատասխան խաղերը՝ Օգոստոսի 2-ին:

ԳՐԱԴՈՒՄԻ ԹՈՒԿԱԿԱՆՆԵՐ

- Օգոստոս 5 «Մասիս» Շաբաթերթի ճաշկերոյք
- Սեպտեմբեր 1,2,3 Հ.Ս.Ս. Փաստօրէն տնօրէյ բանակում
- Սեպտեմբեր 23 Հայաստանի Անկախութեան Օրուայ Փառատօն
- Նոյեմբեր 4 ՍԳՀԿ-ի 120 Ամեակի Հանդիսութիւն

HARUT DER-TAVITIAN
License #0B28270

1807 W. Glenoaks Blvd., Suite 202
Glendale, CA 91201

Tel.: 818/502-3233
Fax: 818/502-3244
Pgr.: 818/608-9898
info@excelhye.com
www.excelhye.com

AUTO • HOME • LIFE • HEALTH • DISABILITY • COMMERCIAL

ԹԵՆԻՍ

ԴԱԻԹ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԸ ԴՈՒՐՍ ՄԱՅ ՊԱՅԵԱՐԻՑ

Թենիսի Ուիմբլդոնի մրցաշարի 3-րդ փուլում անյաջողութեան մասնուեց Դաւիթ Նալբանդեանը: Նա երեք խաղափուլում պարտուեց կիպրոսցի Մարկոս Բագդատիսին (2-6, 5-7, 0-6): Յաջորդ փուլ են մտել Հասսը, Ֆեռերոն, Ռոզիկը, Մաթյեն, Գասկեն, Բերդիխը, Բիորկմանը, Յուժնին:

Կանանց մրցաշարում հերթական յաղթանակը տօնեց բելգիացի Ժիւստին Էնենը, որն առաւելութեան հասաւ Պետի Շնիդերի նկատմամբ (6-2, 6-2): Սերենա Ուիլիամսն էլ յաղթեց Դանիելա Հանտուխովային (6-2, 6-7, 6-2): Յաջողութեան հասան նաեւ Սվետլանա Կիւզնեցովան ու Միխայիլ Կրայչեկը:

ՐԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԱՆԻ ԲՈՆՑԵԱՍԱՐՏԻԿ ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՄԵՆԱԿԵԱՆԸ ԲՐՈՆՁԷ ՄԵՂԱԼ ՆՈՒԱՃԵՑ ԵՐՈՒՊԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆՈՒՄ

Յուլիսի 1-ին Հունգարիայի Սիոֆոկ քաղաքում աւարտուեց Եւրոպայի բոնցքամարտի պատանեկան առաջնութիւնը: Հայաստանի ներկայացուցիչ Տիգրան Արմենակեանը (74 կգ, Երեւան) 3-րդ տեղը գրաւեց եւ բրոնզէ մետալի արժանացաւ:

ԲԱԲԳԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԸ ԶՐԴ ՏԵՐԸ ԳՐԱԻՅՑ ՅՈՒՆԱԿՈՍՏԵԱԿԱՆ ԸՄԲԵԱՍԱՐՏԻ ԵՐՈՒՊԱՅԻ ԵՐԻՍԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆՈՒՄ

Յուլիսի 1-ին Բելգրադում աւարտուեց յունահունական ըմբշամարտի Եւրոպայի երիտասարդական առաջնութիւնը: Հայաստանի 6 ներկայացուցիչներից բրոնզէ մետալի արժանացաւ Բաբգէն Կարապետեանը (50 կգ, ԲԿՄԱ):

Հ.Մ.Մ. ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Ուրախութեամբ կու գանք ձեզի տեղեկացնելու թէ ամէն Շաբաթ առաւօտեան ժամը 10:30էն մինչեւ 1:00 տեղի պիտի ունենայ սկաւտական դասըթացքներ: Անոնք որ կը փափաքին մաս կազմել սկաւտական կամ պասքէպոլի խումբերուն կրնան դիմել Գաբրիէլ Մխիթարեանին՝ (626) 376-2658 եւ կամ Հ.Մ.Մ.ի Կեդրոնը՝ (626) 398-0506, 1060 N. Allen Ave. Pasadena
Մանրամասնութիւններուն համար կրնաք հետեւիլ «Մասիս» շաբաթաթերթին:

**New Offices For Lease
IN PASADENA**

On Allen Ave. • South of Washington Blvd.

Available spaces are between
250sq.ft. TO 460sq.ft.
ALL UTILITIES ARE INCLUDED

For More Details
Call Vartan
(626) 255-2537

INVESTMENT BANKING

JACK KALANJIAN

Professional Financial Advisor

Corporate Center Pasadena
225 So. Lake Avenue
Pasadena, CA 91101
(626) 396-2825 Direct
(626) 376-4665 Fax
jack_kalanjian@ml.com

“Helping the Armenian Community Build Wealth”

ՀԱՅ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբունակուած էջ 8-էն

կարգ:

Ութերորդ դասարանի պարագային, աշակերտները ոչ միայն հրաժեշտ պիտի տային միջնակարգին, այլ նաեւ պիտի բաժնուէին իրենց երկրորդ տունը դարձած վարժարանին, հոն ձգելով իրենց կեանքի առաջին անմոռանալի յիշատակները: Առ այդ, անոնց հրաժեշտի արարողութիւնը սկսաւ եկեղեցին: Կիրակի, Յունիս 10ին, Ս. Գրիգոր եկեղեցին տարբեր հանդիսաւոր երեւոյթ մը ստացած էր. արդարեւ այդ օր արարողութեան կը մասնակցէին Հ.Ք. վարժարանի աւարտական դասարանի աշակերտները: Անոնք եկած էին Աստուծոյ, իրենց հոգիներուն մէջ քրիստոնէական առաջին սերմերը ցանող առաքինազարդ քոյրերու, իր պատարագներով եւ դաստիարակիչ քարոզներով զիրենք յորդորող վարդապետին, դաստիարակներուն ու ծնողներուն ներկայութեամբ իրենց ուխտը կատարելու, խոստանալով ըլլալ լաւ քաղաքացիներ եւ պատուաբեր հայ քրիստոնեաներ: Յուզումնալից արարողութեան աւարտին, ծնողք, աշակերտ, պատասխանատու՝ հոգեկան մեծ բաւարարութեամբ վերադարձան, կրկին հանդիպելու Կիրակի, Յունիս 17ին, վարժարանի սրահէն ներս: Շրջա-

նաւարտները 11 տարիներու աշխատանքէ, նախապատրաստութենէ վերջ, լիցքաւորուած անհրաժեշտ գիտելիքներով, սպառազինուած՝ ազգային կրօնական դաստիարակութեամբ, հրաժեշտ տուին մեկնելու դէպի տարբեր միջավայրեր եւ տարբեր երկրորդական վարժարաններ:

Հանդիսութեան ընթացքին, ներկայացուցեցան պաշտօնական խօսքեր տնօրէնութեան եւ դաստիարակներու կողմէ: Նաեւ, աւարտական աշակերտները ներկայացուցին զեղարուեստական յայտագիր, իւրաքանչիւրը ներկայացուց իր սրտի խօսքը, երախտագիրութիւնը եւ տարիներու յիշատակները՝ ստեղծելով զգացական մթնոլորտ, խլելով ծնողներու ծափողջոյններն ու արցունքները: Այսպիսով, անոնք իրենց շրջանաւարտի գլխարկները մէկ կողմ թողած, ուղղուեցան դէպի աղբիւրը լոյսի:

Կը շնորհաւորենք բոլոր շրջանաւարտները, կը շնորհաւորենք եւ կը գնահատենք բոլոր ծնողները եւ դաստիարակները, իրենց համագործակցութեամբ իրենց մը հայտնիներ եւս պատրաստ են սկսելու իրենց ուսումնական նոր շրջանը:

Մեր մաղթանքն է յարատեւ եւ աննկուն կամք՝ հասնելու կատարելին:

ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ ՎԱՐժԱՐԱՆԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ ԲԱՇԽՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբունակուած էջ 8-էն

Տարուան պատգամաբերն էր Քալիֆորնիահայ գաղութի յայտնի դէմքերէն Դոկտ. Միհրան Աղպապեանը: Ան պատուոյ նախագահն է Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանին, Պատուոյ դասախօս՝ Հարաւային Քալիֆորնիոյ Համալսարանի Երկրաչափութեան բաժնին: 1982ին ընտրուած է Միացեալ Նահանգներու Երկրաչափութեան Ազգային Ակադեմիայի անդամ, իսկ 1990ին Հայաստանի Պետական Գիտութիւններու Ակադեմիայի անդամ: Բազմաթիւ այլ նուաճումներու շարքին ստացած է «Մովսէս Խորենացի» շքանշանը Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահին եւ «Էլլիս» Կղզիի Պատուոյ շքանշանը: Դոկտ. Աղպապեան նախ յարգանքով յիշեց Մերտինեան Վարժարանի հիմնադիր-բարերար Մերտինեան քոյրերը, ինչպէս նաեւ Տիկ. Ալլիս Հայկի ներդրումը այդ աշխատանքին մէջ: Խօսքը ուղղուելով շրջանաւարտներուն, ան ըսաւ. «Այսօր կը պատուենք ձեզ, բայց մանաւանդ ձեր ծնողները: Հիմա, դուք աւարտելով, դէպի առաջ նոր քայլ մը պիտի առնէք: Աշխարհի կացութիւնը վատ է: Ո՞վ պիտի բարելաւէ զայն: 1988ին, Հայաստանի անկարգ երկրաշարժէն ետք, աշխարհի բոլոր կողմերէն օգնութիւն հասաւ: Մերտինեանի աշակերտներն ալ մասնակցեցան: Հիմա ի՞նչ կ'ակնկալուի ձեզմէ: Կրնաք սկսիլ Աւետարանէն, Բարի Սամարացիին օրինակով: Մի կտրէք այն կապը որ ձեզ կը կապէ ձեր ժողովրդին, ընտանիքին եւ Աստուծոյ»:

Տիկ. Լինա Արսլանեան ութերորդ կարգի շրջանաւարտներուն ուղղուած իր սրտի խօսքին ետք, հրաւիրեց թանիա Ատամեանը եւ Սիրիլ Սուրֆագեանը, որոնք հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով կարդացին իրենց ուղերձները: Ապա հրաւիրուեցաւ տնօրէնը, որ վկայականներու բաշխումը կատարէ: Իր հուսկ բանքին մէջ Պնր. Ինճէճիքեան շեշտեց որ յաջողութիւնները չեն գար պատահաբար:

25-ամեայ յաջողութիւնները կը պարտինք Աստուծոյ, հոգաբարձութեան, ուսուցիչներուն եւ ծնողներուն: Երախտագիրութեամբ կը յիշենք Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Միութիւնը: Ան հպարտութեամբ յայտնեց որ Մերտինեանի աւարտականները հայ եւ օտար վարժարաններու մէջ մեծ յաջողութիւններ կ'արձանագրեն:

Ապա, Պնր. Ինճէճիքեան թելադրեց աւարտականներուն հետեւեալ խրատները. «Ուր որ ըլլաք՝ գիտեցէք որ կը պատկանիք հայ ազգին: Ունիք Հայրենիք մը, սիրեցէք զայն: Կառչած մնացէք մեր ոսկեղնիկին՝ խօսեցէք երգեցէք ու աղօթեցէք հայերէնով: Հաւատարիմ մնացէք մեր նախնիներու սուրբ հաւատքին: Ուրեմն՝ չորս բառեր որոնք «հ» տառով կը սկսին, կ'ուզեմ որ զանոնք պահէք ձեր սրտերուն մէջ. Հայ, Հայաստան, Հայերէն եւ Հաւատք: Մի թողուք որ անոնք ջնջուին»:

Ծնողա-Ուսուցչական Կազմի ատենապետուհին՝ Տիկ. Տի Զորլեան, 50,000 տոլարի չէք մը յանձնեց հոգաբարձութեան ատենապետին, դպրոցին կատարած ընդհանուր նպաստը հասցնելով 100,000 տոլարի:

Վեր. Յովսէփ Մաթոսեան, թելադրեց շրջանաւարտներուն ըլլալ Աստուծոյ խօսքին ղեսպանները եւ ապա իր օրհնութեան աղօթքով փակեց հանդիսութիւնը:

Մերտինեան Հայ Աւետարական Վարժարանը 1982-էն ի վեր կը ծառայէ Քալիֆորնիահայ համայնքին, ջամբելով ոչ միայն ուսումնական բարձր մակարդակի գիտելիքներ, այլ նաեւ հայեցի դաստիարակութիւն եւ Քրիստոնէական կրթութիւն: Աստուածավախ միջավայրի մէջ ջամբուած ազգային ու կրօնական ամուր հիմքերու վրայ խարսխուած դաստիարակութիւնը, մեր նորահաս սերունդին մէջ կը կերտէ առողջ նկարագիր ու հզօր ինքնութիւն: Վարժարանը վարկաւորուած է Դպրոցներու եւ Համալսարաններու Արեւմտեան Ընկերակցութեան կողմէ,

Վարժարանի մասին յաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել (818_ 907-8149:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to
Massis Weekly

Enclosed a check for (one year) * \$50,00 for USA
 * \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.
 * \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
 Address: -----
 City: ----- State:----- Zip Code:-----
 Country: -----
 Tel:----- Fax: -----

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻ ԸԱՄԱՐ)

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA

ՇԵՆԱԶԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680 (626) 398-0506

Չեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863

«ՆՈՐ ՄԵՐՈՒՆԴ»
ՀԵՌՈՒՄՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ

CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
 ԿԼԵՆՏԵՅԼ - ՊԸՐՊԵՆՔ - ԼԱ ՔՐԵՍԵՆԹԱ
 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-11:00

ԲԱԶ ՆԱԶԱՐ ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ

Ամէն Կիրակի երեկոյեան
 Ժամը 10:00-ից 12:00
 Կլէմտէյլի 26-րդ կայանից

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ■ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

Բեղմնաւոր Անցեալ,
Լուսաշող Ապագայ:

Proud Past,
Exciting Future.

AGBU SOCIETY DINNER - OCTOBER 13, 2007
HUNTINGTON RITZ CARLTON HOTEL - PLEASE MARK YOUR CALENDARS

AGBU Pasadena Chapter Cultural Committee

Presents

Art Classes

Bring out the inner artist in your child.

Raffi "Bo" Boyadjian, Instructor
Ages 6 and Up

LESSONS OFFERED EVERY FRIDAY NIGHT

Session One: 6:00 - 7:00pm

Session Two: 7:00 - 8:00pm

The Art Room - AGBU Pasadena Center
2495 E. Mountain Street, Pasadena, CA 91104
For more information, please call (626) 794-7942

AGBU Pasadena Chapter

SUMMER BASKETBAL CLINIC

- Learn the game of basketball
- Improve your technique
- Make friends & have fun

TWO SESSIONS:

Session One: July 23 - July 27

Session Two: July 30 - Aug 3

NOON - 1:30 PM 8-10 yr. old Boys & Girls
2:00 - 3:30 PM 11-12 yr. old Boys & Girls
4:00 - 6:00 PM 13-14 yr. old Boys & Girls

ONLY 100 PER SESSION
Basketball T-Shirt Included

AGBU Pasadena Center
2495 E. Mountain St., Pasadena, CA 91104

SIGN UP NOW

Mon-Thurs 6-8 at the AGBU Center

For more information,
contact Mr. Hratch Mankerian at 626 705-2675

YOGA CLASSES CONTINUING

For reservation or information, call A.G.B.U. office (626) 794-7942

AGBU / AYA SCOUTS
Glendale / Pasadena Chapter

SCOUTS SUMMER CAMP 2007

Lake Isabella / Kern County

August 4 - 12, 2007

Cubs, Webelos, Juniors & Brownies Ages 7 - 11

Boy Scouts & Girl Scouts Ages 12 - 17

*Join us now and attend
summer camp with the troop!*

"Havak" every Saturday 3:00 - 5:00 pm

AGBU Pasadena Center
2495 E. Mountain St., Pasadena, CA 91104
For more information, please call (626) 794-7942

THE QUALITY AND SAFE CHOICE...

AGBU PASADENA HIGH SCHOOL

2007-2008 SCHOOL YEAR

NEW STUDENT ENROLLMENT GRADES 9-12

Experienced & Caring Faculty College Preparatory Programs

For more information, campus tour
and a meeting with the Principal, please call 626-794-0363

An Unprecedented Art Show in Southern California!
NINE CONTEMPORARY ARTISTS FROM ARMENIA
September 28-30, 2007 - Boyajian Hall, AGBU Center, Pasadena

AGBU SPONSOR

Commerces Casino
LOS ANGELES

CROWNE PLAZA
HOTELS & RESORTS

6131 E. Telegraph Rd. • Commerce, CA 90040 • 323.721.2100 • 714.879.2100 • commercescasino.com